Povestea Vorbii 21

Publicație de cultură scrisă editată conf. Legii 186/2013

Asociația oamenilor de știință și artă - ECOSTAR 21

ISSN 2285 – 6919
ISSN-L 2285 – 6919

INTOL PRESS • Anul IX (XIV-2006, XXVIII-1992), nr. 3 (55) - septembrie 2020

www.culturaarsmundi.ro

Cuprins:

- **LA OBÂRȘII, LA IZVOARELE LOTRULUI** Mihai SPORIȘ ....pag. 1
- **ÎNTÂLNIRE CU SAVANTUL ROMÂN DENIS BUICAN** Tanța TĂNĂSESCU ....pag. 2
- **CRĂPAU PIETRELE...** Lugia NICOLESCU ....pag. 3
- **RUTH CĂTRE BOAZ** Evghenia ZAPRAȚAN ....pag. 3
- **SFÂNTUL DOMNITOR VREDNIC DE POMENIRE NEAGOE BASARAB** Mircea VASII....pag. 4
- **CENZURA ȘI CENZURAREA PRESEI...** Tudor NEDELCEA ....pag. 4
- **MARIUS MIHAI CROITORESCU: „FURTUL“** Petre CICHIRDAN ....pag. 5
- **GEORGE ENESCU - VIOLONIST DE RENUME MONDIAL** Gheorghe PANTELIMON....pag. 6
- **...CLOPOȚELUL NU MAI SUNĂ VESEL ÎN SEPTEMBRIE** Luiza MUREȘEANU ....pag. 6
- **MIRCEA POPA: „MUSIS ET VIRTUTIS“** Constantin ZĂRNESCU ....pag. 7
- **TROFEUL „BRÂNCOVENIANA“...** Simion PETRE ....pag. 8
- **„BRÂNCOVENIANA“ - DETALII...** Marian ILIE ....pag. 8
- **DOAMNE AL TĂU ROB VALAH ȘI... BASARAB** Simion Petre CICHIRDAN ....pag. 8
- **POEZII** Dragoș TEODORESCU ....pag. 9
- **POEZII** Liliana POPA ....pag. 9
- **SAMARIZAT PENTRU RĂZBOI** Nicolae NISTOR ....pag. 9
- **BLOCUL FĂRĂ MEMORIE** cristan Ovidiu DINICĂ ....pag. 9
- **CU FAPTE VREDNICE ȘI BUNE...** Pavel RĂTUNDEANU FERGHETE....pag. 9
- **PRIN LUMEA VĂZUTELOR ȘI A NEVĂZUTELOR** Felix SIMA ....pag. 10
- **FELIX SIMA: „POEZIE VOLATILĂ“** Adrian ALUI GHEORGHE ....pag. 10
- **ARHITECTURA MĂNĂSTIRII BISTRIȚA** Arhim. Veniamin MICLE ....pag. 11
- **PARTEA MEA DE CER** Constantin GEANTĂ ....pag. 13
- **DISPĂRUT LA COTUL DONULUI** Niculae RAVICI-TĂTĂRANU....pag. 14
- **O VIAȚĂ DEDICATĂ SCRISULUI...** N. RAVICI ....pag. 14
- **EPIGRAME** Ion MICUȚ ....pag. 14
- **JOCUL UROBORUSULUI** Tania NICOLESCU ....pag. 15

LA OBÂRȘII, LA IZVOARELE LOTRULUI

„La obârșie, la izvor/ niciun drum nu se întoarce/ decât în chip de dor!” (Lucian Blaga)

Mihai SPORIȘ

Anno domini, 2020, este un reper în atestarea documentară a localității Voineasa, aflată pe valea Lotrului, cu pomenirea ei în cancelariile domnești, de 500 de ani. Atrasă fiindu-ne atenția de eveniment, drumul înapoi, în amintirea trecerii prin Voineasa, ne-a fost, deopotrivă, bucurie, nostalgie, urme de răni necicatrizate și mult dor. Aici dăm... iar și iară, credit poetului care adaugă fericit, privind întoarcerea în sine la izvorul propriilor amintiri (v.Drumul tău nu e-n afară,/căile-s în tine însuți...): „Tâlcul drumului e Dorul/ tâlcul zărilor e Norul, jucăușul, călătorul!...”. Plăcută ne este reîntoarcerea, în cele ce ne-au fost prielnice, rană deschisă este așteptarea neîmplinită, nostalgie pură amintirea trecerii (cu reveniri periodice!) prin Voineasa, acest loc al unui început ca o... obârșie. Iată-ne în situația să definim acest cuvânt cheie, foarte des în dicționarul curent al lotreanului, în legătură cu... începutul Lotrului, năvalnicul râu de munte. În dicționarul consultat (vezi. Al. Popescu-Mihăiești, OMONIMIA, Ed. Discipol, București, 2000, p.205), cuvântul „Obârșie” primește, omonimic, sensurile: „1. Punct de plecare, început, origine; 2. (reg.) bucată de pământ moștenit din tată în fiu, țarină, glie”. Am constatat ușor că revenirile la Voineasa înseamnă o întoarcere către un început de drum, unul personal, care se sincroniza chiar cu un nou început al localității, într-ale hidro-energeticii și turismului.

Obârșia Lotrului este un loc de întâlnire al apelor/pâraie, curgând în nume propriu fiecare, să nască, mai mare, un râu emblematic: Lotru. Aici este punctul de confluență (împreunarea curgerilor!) al emisarilor veniți dinspre trei puncte cardinale, să dea numele cel nou celui ce va urma calea ... răsăritului. La Obârșia Lotrului se împreună: Câlcescu, care coboară din ochii albaștrii, cu gene de cetini sub cerul înalt, dinspre Sud; Cibanul, ca un păstor jian cu prinosul de ape al culmilor apusene; Pravățul, cu rostogolirea dinspre nordul hotărnicit pe cumpăna de ape cu frumoasa vale a ...Sebeșului. Aici, la Obârșie, Lotrul devine tumult fluid întreit, iute curgător, al norilor prelinși din ceruri, când lacrimi torențiale, când stele de argint. Unduirea printre maluri mărginite de brădet și peste toplițele ocrotitoare peștilor, dinspre locul împreunării și marea liniștire de ape din Vidra, este, cum nu a fost mai demult, foarte scurtă. Între Obârșia Lotrului – locul care consacră numele râului!- și marea acumulare cu rost energetic, Vidra, se consumă acum durata naturală a râului. De aici, mai departe, ceea ce natura durase în milioane de ani, homo faber a transformat demiurgic/prometeic starea lui existențială, venind pentru viitoarea mitologie cu o nouă epopee, din eroismul omenesc.

Cuvântul „Obârșie”, conform cu semnificarea dată lui de amintitul dicționar, în ceea ce privește trimiterea la Obârșia Lotrului, nu se referă la începutul curgerii râului, ci doar la momentul primirii numelui de botez! Locul fixat în geogra-fie, ca punct de obârșie, de început, nu se referă la apele în curgere, încă din amonte. Ceea ce are un început nou, numind o unire de ape este cuvântul Lotru. Locul îi atestă o naștere stihială ca împre-unare a punctelor cardinale, iar apoi noua curgere, cu matcă proprie, îl identifică, personalizat, prin viața-I proprie (durată a curgerii între repere fixate..., cu reveniri, prin taina reîntoarcerilor la obârșii!). Locul pe unde undele/udele s-au unduit spre aval (de aceea ...vale!) s-a numit, încrustat în mintea oamenilor și marcat în hărțile geografiei: Valea Lotrului. Iată cum apele, la Obârșie și-au primit numele, pe care l-au scris într-o matcă, cu atâtea șerpuiri printre creste, deturnări prin subterane, zăgăzuiri uriașe, retrasând curgeri.Iată cum! oamenii locului, ori cei vremuiți în duratele cu erupții ale avântului creator, au dobândit înnobilarea de lotreni.

Aici, cei ce și-au dobândit începutul unui rost major, își identifică obârșia. Aici se vădește ușor recunoașterea faptului (tot cu ajutorul poetului!), că omul ajuns la un bilanț este...„măsura unui drum împlinit” și tot aici simte datoria să cinstească, cumva, moștenirea primită, fie și numai cu o revenire cu gândul/dor spre acele... obârșii.

(Continuare în pag. 2)

APEL

ARGEȘENI! VÂLCENI! SIBIENI!

AVEM TREI OBIECTIVE COMUNE ÎN ACEST PREZENT PRIN CARE PUTEM TRANSFORMA VALEA OLTULUI ÎN RAI PE PĂMÂNT:

- **CALE FERTATĂ DUBLĂ, ELECTRIFICATĂ, MARFĂ ȘI CĂLĂTORI, ÎNTRE: PITEȘTI- CURTEA DE ARGEȘ-RM. VÂLCEA-SIBIU**
- **RÂMNICU VÂLCEA-PUNCT NODAL DE MARFĂ PE CALEA FERATĂ**
- **SĂ FACEM AUTOSTRADĂ SPRE SIBIU ȘI PITEȘTI CU RAMIFICAȚII LA CĂLIMĂNEȘTI, OLĂNEȘTI, GOVORA, OCNELE MARI**
- **DN 7-CALE REGALĂ ÎNTRE EUROPA DE EST ȘI EUROPA CENTRALĂ ȘI DE VEST**
- **DECOLMATAREA SAU DESFIINȚAREA LACURILOR DE PE OLT**

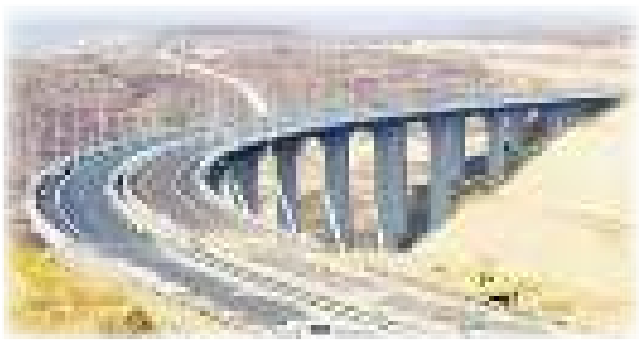

ÎNTÂLNIRE CU SAVANTUL ROMÂN DENIS BUICAN

Tanța TĂNĂSESCU

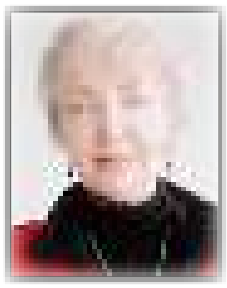

Profesorul român Denis Buican (născut Dumitru Peligrad Buican), stabilit în Franța în 1969 și naturalizat în 1972, s-a întâlnit într-un cadru restrâns cu profesioniști în curtea Muzeului Municipiului București (Palatul Șuțu), miercuri 9 septembrie 2020, la invitația Președintelui Uniunii Ziariștilor Profesioniști din Romania, domnul Doru Dinu Glăvan. Întâlnirea a fost consacrată prezentării personalității și operei ilustrului invitat precum și discuțiilor asupra expunerii Domniei sale despre „Evoluția biologică și culturală. Selecția multipolară a valorilor". Excelența sa Denis Buican s-a născut în București, la 21 decembrie 1934, fiind fiul lui Dumitru Peligrad, boier și filantrop din Mărgini-mea Sibiului. Este autorul unei noi teorii evoluționiste, „Teoria sinergică a selecției multipolare", și al unei noi teorii a cunoașterii – „Biognoseologia". Numele și lucrările sale figurează în toate dicționarele științifice ale lumii. Timp de 20 de ani (1983-2003) a predat, ca profesor, Istoria Științelor la Universitatea Paris X-Nanterre din Franța, fiind, în același timp, și profesor la Sorbona. În 1989, cartea lui Denis Buican intitulată „Revoluția evoluției" a obținut Marele Premiu al Academiei Franceze. În 1997, el a prezidat secția Biologie și științe medicale a celui de-al XX-lea Congres international de Istorie a Științelor (Liège).

Președintele Uniunii a oferit publicului prezent succinte date despre personalitatea marelui savant, adresându-i mulțumiri pentru acceptarea invitației de a conferența la București, evidențiind contribuția și demersurile ziaristului și poetului Miron Manega pentru organizarea vizitei ilustrei personalități în România în această perioadă. În continuarea intervenției este subliniat faptul că „Certitudinea", revistă de prestigiu a UZPR, pe care o redactează și conduce cunoscutul poetul și ziarist, a făcut cunoscută viața și opera savantu-lui Denis Buican, în același timp scriitor, biolog, filosof și istoric al științelor, de reputație mondială.

Cu această ocazie a fost lansată Antologia CERTITUDINEA, Vol. I., care cuprinde primele 34 de numere ale gazetei, în format A3, editată și tipărită de Editura „Uranus", într-o grafică deodebită. Directorul editurii, Domnul Dumitru Ioncică, sublinia că antologia este un unicat. Semnificativ este că pe coperta volumului sunt trei simboluri sacre: tăbliețele de la Tărtăria - reprezentând străvechimea spiritualității noastre, chipul lui Eminescu - geniul tutelar al publicației precum și harta României Mari, împreună cu portretul lui Mihai Viteazu – ilustrând năzuința spre Unire și vitejia neamului românesc. Publicația „Certitudinea" este creația de suflet și de inimă a publicistului de excepție, care este domnul Miron Manega.

Domnul Manega elogiază personalitatea savantului subliniind faptul că este autorul unei noi teorii evoluționiste, „Teoria sinergică a selecției multipolare" și al unei noi teorii a cunoașterii – „Biognoseologia". Relevă cu regret că deși știința românească a produs mulți savanți de renume mondial, în dicționarele de istorie a științei figurează doar numele a doi români, Emil Racoviță și Denis Buican.

Invitat de către Domnul Glăvan, Profesorul Buican își expune gândurile Domniei sale într-un înalt nivel academic, explicând audienței datele esențiale ale evoluției biologice și culturale cât și ale teoriei selecției multipolare a valorilor. Înainte de expunere, ilustrul oaspete al Uniunii noastre oferă din partea Asociației franceze „Evolution 21", al cărei președinte este, Diploma „Evolution 21" jurnalistului român Miron Manega, „pour ses multiples contributions et activites dans le domain de l'evolution culturelle". După acest moment, oaspetele Uniunii își dezvoltă conferința care captează auditoriul prin ineditul și bogăția de date pe care le expune. Reținem din cele spuse o explicație extrem de interesantă referitoare la triunghiul care este imprimat pe diploma oferită Domnului Manega. Triunghiul inversat care se găsește în grafica diplomei exemplifică teoria sinergică a evoluției pe care a elaborat-o: „De ce inversat? Fiidcă la teoria evoluției darwiniste și teoriei sintetice a evoluției am adăugat teoria sinergică a evoluției, adăugându-i și o nouă verigă – selecția multipolară moleculară. Or tocmai la vârful triunghiului se află selecția moleculară multipolară. După aceea urmează părțile următoare, se dezvoltă evoluția în cercuri concentrice precum arborele, ajungând la specie, ajungând la biosferă și poate la biocosmos. Oricum, teoria sinergică a evoluției a prevăzut manipulările genetice dinainte ca acestea sa fie efectuate în laborator [..]".

La îndemnul Domnului Doru Dinu Glăvan, savantul român ne vorbește în continuare despre ceea ce consideră că este important astazi în lume. Am asistat astfel la o expunere savantă, la o pledoarie pentru selecția riguroasă a valorilor, ideile Domniei sale dând impresia unui dialog filosofic cu gândirea lui Eminescu din manuscrise.

În continuare, după expunerea Domniei sale, Denis Buican primește din partea Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, în semn de adâncă recunoaștere, Distincția ROMÂN UNIVERSAL, pentru excelența competenței sale în spațiul Culturii Universale, exponent de vîrf al contribuției românești la Patrimoniul Mondial al Istoriei și Civilizației.

Președintele UZPR invită pe cei prezenți să formuleze întrebări Domnului Profesor Buican. Prezent la întâlnire, Domnul General Mircea Chelaru felicită în primul rând pe organizatorii manifestării, subliniind că Profesorul Buican „e purtător de amprentă spirituală și de înaltă cultură a neamului românesc în lume". Expune apoi propriile considerații privind vechea spiritualitate românească și se referă la lucrarea sa, „Naționalismul și Europa Națiunilor", pe care i-o oferă Maestrului Denis Buican.

La finalul întâlnirii formulez Excelenței sale, Domnul Denis Buican, următoarea întrebare:

T.T.: Domnule Profesor, în lucrarea Dumneavoastra fundamentală, „Biognoseologia", evocați o „revoluție a evoluției". Considerați cumva că omenirea zilelor noastre se îndreaptă vertiginos spre o revoluție haotică, printr-un mecanism de „evoluție a revoluției"?

D.B.: Eu nu sunt probabilist și nu pot să prezic ceva, nu sunt determinist. Aș vrea ca prin cărțile mele să aduc un pic de lumină în domeniul ăsta însă rezultatul nu poate fi decât al puterilor politice, al statelor, al puterilor economice și a celor care aplică descoperirile tehnice. Altfel, de pildă, să vă dau un exemplu celebru, aceeași descoperire a celebrului fizician german Werner von Braun a contribuit să se arunce rachete V-2 asupra Londrei, să se bombardeze Londra în timpul războiului (n.n. Cel de-al Doilea Război Mondial) și același mecanism fizic a permis să se pună pasul primilor oameni pe Lună. Deci, ca și limbă a lui Esop, descoperirile pot sa fie utilizate și în cel mai bine, și în cel mai rău. Eu aș vrea ca selecția multipolară la nivel molecular și la nivel general să fie utilizat către cel mai bine și nu către cel mai rău, însă nu mie îmi aparține decizia și puterea, asta aparține statelor, industriilor, capitalurilor, care de obicei fac ce vor și nu ceea ce spun savanții sau moraliștii.

Oaspetele de seamă al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, care ne-a onorat cu prezența Domniei sale astazi, va reveni în București în octombrie a.c.

LA OBÂRȘII, LA IZVOARELE LOTRULUI

(Urmare din pag. 1)

Întoarcerea la obârșii, la izvoare ține de-o legitate de dincolo de rațiunea omenească ce mână voința să-și onoreze anumite datorii. Fenomenul întoarcerii la începutul ființării în natură, este ușor de observat și chiar minunează lumea celor ce cuvântă. Credem că din acel abis al nostru, insondabil (că a-L vedea pe Dumnezeu nu ne este posibil!) pornește imboldul reîntoarcerii la anumite… începuturi. Observăm, în anumite biografii, că între momentele și locul, ivirii și plecării, ceasornicul își potrivește mersul unui cerc aproape închis (v. Lucian Blaga, Lancrăm-Lancrăm; 9 mai 1895-6 mai 1961!). Urcăm fiecare într-un amurg întârziat precum sturionii- locuitorii prea largului ocean (o lume în sine!)-, pe cărările gândului, prin labirintul cu întoarcere al celor memorate și care se arată pâlpâiri de vis și clocot de demult. Acolo unde ne-am dedat curgerii, într-un anume fel de lumină/lume, ieșind izvorâre în zorii acelei dimineți, acolo vom închide

cercul/cerul la asfințit. Am învățat că apa, viață în sine, își are propriul cerc în natură: izvorește din adâncuri de taină; se așează într-o matcă să-și curgă durata prin spațiu; își liniștește tumultul în oglindiri statice; se înalță la ceruri să fie duh norilor; se pogoară apoi înnoitoare pentru ascunsele izvoare!. Cercul se închide prin ape! Așa fac peștii aceia care se întorc la locul ivirii lor, după mii de km. și o viață petrecută în marel ocean, să-și depună icrele unei noi generații și apoi să se dea… repaosului. Cercul se închide prin aer! cum fac rândunelele care se întorc la aceleași streșini de unde au ieșit din ouă, datoare să pună altele vieți în cuibul obârșie. Focul arde prea uscăciunea să facă loc împrimăvărărilor… Tainice sunt întoarcerile în cele trăite și inefabile, minunate, cele inspirate de abisul nostrul în pururea veghe, ca un înger păzitor!

Gândul nostru, cu întoarceri la Obârșii caută împrospătările pentru mai departe, prin noii mesageri, a ceea ce trebuie să dăinuiască. Cui anume i-a trecut prin minte? Și cum au reușit să dea numele Ansamblului focloric al Voinesei: „La Obârșia Lotrului"! ? Să fi fost, profesoara Nina Florescu? Primarul Ion Comșa? Ceea ce știm azi este că ansamblul există, tocmai să păstreze din obârșii îndepărtate: portul, obiceiurile, în timp ce posibilii inițiatori sunt plecați în… adâncuri. Sunt multe gândurile celor ce și-au descoperit în Voineasa… începuturile, care le-au marcat viața. Miile de coloniști ai marelui șantier hidroenergetic al Lotrului; pionierii unui turism sindicalizat în noile stațiuni Voineasa și Puru; forestierii marilor întinderi de păduri; minerii minei de mică (unicat în peisajul românesc!) de la.. Cataractele etc. Au rămas în peisaj nume de oameni emblematici, veniți de departe, să asiste școala (pe vremuri Liceu!), idustria locală (v.Atelierele „Capra foii", cu Fabrica de… oxigen) : Nicolae Domnescu, Gheorghe Ploaie, Gheorghe Cocoș, Virgil Florescu, Traian Cartacai, … Vieți, treceri personalizate, în marea trecere a Voinesei! Această trecere, despre care filosoful Vasile Conta (v. teoria ondulației universale!) ne atrăgea atenția, este o durată anume a existenței: „Toate corpurile sunt trecătoare de aceea parcurg o undă în existența lor". Să remarcăm faptul că unda fiecăruia s-a adăugat curgerii de-a împreună, cu amprenta sa, anume. Cronica fiecărei treceri are acel ceva comun, repetabil tuturor, ca un lucru legiuit tainic, lucrând prin sine. Credem că intrat fiind în cercul (cerul) de cuprindere al obârșiei (ca o mamă/mumă) vorbești în legea maternității, a cetățeniei de adopție și te împlinești cu cele ce …respiri și te nutrești. Deprinzi sentimentul ființării cercului de cuprindere (v. Constantin Noica, „sentimentul românesc al ființei") care își are propria vibrație, propria undă. Aici cuvântul natalitate se apropie foarte bine de obârșie, alteori locul unde îți găsești rostul îți devine a doua patrie… Chiar găsindu-ți locul, pe drumul de împlinit, întoarcerea în lumea stihiilor obârșiei este legiuită și ceasul care măsoară durata închide cu ultima bătaie a inimii cercul, la poarta obârșiei! În cerc, precum în horă, trăiești învârtind jocul. Întoarcerea cu gândul la vremea începutului, precum o rememorare a edenului copilăriei, poate fi acel drum spre izvoarele când abia învățam pașii jocului. Copilul din noi, din fiecare, dedat jocului o viață, ne ia permanent de mână spre grădina începutului… Târziu, în amurg, topit în nostalgia bunicului… chemarea devine irezistibilă. Gândul se întoarce, în chip de dor, cele trăite cândva aievea devin povești, legende, mituri și minunări pentru cei se vor ivi unde înnoite altor durate…

CRĂPAU PIETRELE...

Surioarei mele de atunci, micuței Lala

Ligia NICOLESCU

După o ninsoare strașnică de trei zile și patru nopți, venise gerul. Crăpau pietrele de ger, chiar crăpau. Aerul devenise parcă străveziu, nările se lipeau când încercai să respiri, plămânii se zbăteau înecându-se cu respirarea acelui aer dur, tăios ca sticla. Sub tălpi zăpada scârțâia schelălăind la fiecare pas. Fără fular și mănuși, nasul și mâinile înghețau instantaneu, iar după jumătate de oră degerau, întâi înroșindu-se, apoi înnegrindu-se. Totul înțepenise în gerul acela barbar, ger de Siberia, ger de crăpau pietrele. După cum spuneam, ninsese fără ostoi, gospodărește, liniștit și așezat, cu fulgi mari care noaptea păienjeneau in jurul becurilor de pe stradă mingi uriașe, galbene, în care se jucau ca fluturii. Într-o zi și o noapte lumea se schimbase, „josul", de un alb dureros se ridicase și părea sus-pendat în iluzia optică a unei suprafețe mai înalte cu un metru aproape în timp ce „susul"nu se mai vedea din puzderia de fulgi care se vărsau din cer.

În fiecare iarnă, după ninsorile care nu ne ocoleau, pe rând, unul din bărbații celor patru familii colocatare în casa de pe strada Răducanu, la numărul 5, făcea cu lopata drum către poarta cea mare. Drum adânc în noianul imaculat, drum adânc și îngust de-o lopată, în neaua în care unealta muș-ca dușmănos din zăpada căzută, vârtos, cu atât mai vârtos cu cât trebuia să fie mai adânc șanțul. Aruncată în stânga și în dreapta în așa fel încât de departe se vedeau doar două ridicături, zăpada din șanț pusă pe mal înălța încă malurile cărării.

După ninsorile acestui sfârșit de an, zăpada se ridicase și trecea liniștit de-o jumătate de om înălțime, peste metru. Rai. Începea sezonul derdelușurilor, al bulgărelilor, al săniușului.

Joaca începea dimineața devreme și se termina către seară, aproape pe înnoptate când ne strângeam pe la casele noastre uzi până la piele de frecușurile cu zăpadă și de transpirație, lihniți de foame, morți de oboseală, îmbujorați, cu vânătăi și cu cucuie dar fericiți, plini până la delir de o fericire a cărui parfum ne aromește amintirile până azi. Aproape fiecare din noi mai avea cel puțin un frate sau o soră mai mică. Aceștia erau făcuți părtași aventurilor zilei pe care tocmai o devorasem. Cu lingura în dreapta cu un darab de pâine în stâga și cu blidul din care ieșeau fierbinți mirosuri amețitoare, ne foiam poponețele pe scaune încur-când vitejește prioritatea acțiunilor și amestecând povestitul cu îmbucatul, amândouă ocupând aceiași ieșire: gura. Din când în când câte o admonestare sau câte un bobârnac matern ne aduceau pe pământ. Cei mici, (adică ea) rămași cu gurile căscate de uimire o luau și ei pe coajă, adică:

- Înghite, mestecă din gură, pentru nu-mele lui Dumnezeu, că n-am să stau cu voi până dimineața. Și tu, (adică eu), mai taci, n-o mai ameți atâta! Odată mi-aduc aminte de poznele tale și nu mai pleci afară în veci!

Cred că tăceam un minut sau două după care, ca vrăbiile gureșe iar începeam poveștile. Surioara mea mă asculta atentă, cu ochișorii mari, cu respirația aproape oprită de mirare și admirație. La cei cinci-șase anișori ai săi, aventurile noastre, ale celor mai mari cam tot cu atât, deveneau adevărate expediții, veritabile epopei. Ne retrăgeam după masă, strategic, în pat, eu în groapa de lângă perete, ea lângă mine și sub plapumă continuam poveștile deși, cred că nu mai mult de un minut după care eu adormeam instantaneu. A doua zi o luam de la capăt, ca și când lumea și timpul ei ar fi fost numai ale noastre și infinite, evadând din cetatea casei noastre pe culuarul croit prin neaua de un metru așezată în „curtea mare", niemesland-ul și aruncându-ne în lume prin „poarta mare" care despărțea sibilinic lumea noastră mică, de „lumea mare" și copilăria, de viață. Dar cine se gândea la filozofie atunci? Evadam astfel filozofic, fără a înțelege, în fiecare zi, parcurgând cărăruia aceea îngustă din zăpadă spre viață ca și când am fi urmat un parcurs intrauterin spre naștere, culminând cu evadarea în lume.

Anul acela, după cum spuneam, zăpada așezată depășise un metru. Pe cărarea sculptată in zăpadă până la „poarta mare," eu treceam bine de marginile șanțului dar micuța mea surioară, nu. Din portița noastră, după ce pleca, îi vedeam moțul roșu cum șerpuia prin șanțul din „curtea mare". Lala era în clasa I-a, eu într-a VIII-a. Fusese bolnăvioară de hepatită și-o ocroteam și eu și mama. Proaspătă elevă, Lala era aferată, afectată și răsfățată. Mi-era tare dragă, de fapt cred că era mult mai mult de atât, simțeam nevoia aproape maternă s-o protejez. Eu înmugurisem către cei patrusprezece ani care mă aduseseră la poarta liceului și sentimente confuze, materne, fraterne pe care încercam să le ascund degenerau uneori în conflicte bizare între noi.

În acea zi trebuia să mergem undeva, nu mai știu unde, și-o așteptam la noi în curte. De pe treptele înalte căutam s-o văd când apare pe cărarea din zăpadă, urmărind să văd moțul roșu al căciuliței sale. Tot așteptând, copil fiind și eu, m-am luat cu cele ce se arătau pe cer, pe crengi, pe zăpadă, culori de minuni de amurg, vise de horbotă de gheață... Din visare m-a trezit mama:

- Ați și venit?
- Nu, nici n-am plecat.
- Păi? Unde-i Lala?

Uitasem de Lala. Într-o clipă am fugit la „poarta mare", unde am găsit-o lângă poartă, ghemuită, scâncind încetișor.

- Ce-i cu tine?
- Ne-a dat drumul azi mai devreme. Petruț, colegul meu de bancă m-a condus până acasă.

Suspină lung și se opri speriată.

- Și?...
- Și a rămas la poartă.
- Și?...
- Păi, după ce am intrat, am rămas și eu și m-am urcat pe poartă și-am tot vorbit despre nu mai știu ce că mă scăpam pe mine și nu știam cum să-i spun să plece. Da i-am zis, zău i-am zis să plece odată, da el, nu și nu!
- Și? Pe urmă?...
- Și eu tot îi ziceam să plece că vreau să plec și eu, da el tot mă ruga să mai stau, până când eu nu m-am mai putut ține și-am făcut pișu în pantaloni. Nu m-am mai putut mișca din loc, n-am mai avut curajul fiindcă se vedea urma băltiței de pișu în zăpadă. M-am dat jos de pe poartă și-am vorbit printre gard în continuare.
- Și el?...
- Tot țopăia, zicând că-i înghețaseră picioarele. A mai stat ce-a mai stat, apoi n-a mai țopăit, a început să tremure și-apoi a fugit fără să mai zică un cuvânt. Pe urmă ai venit tu...
- Și ?...
- Care„și"? El a plecat și mie mi-i frig și mi-i frică să vin acasă c-am făcut pe mine și mă bate mama!
- Nu te bate că te apăr eu. Hai să mergem. Stai să închid bine poarta.

s-pc, *Eva cu capul pe genunchi,* 1969, lemn de tei, replică 1999, lemn de stejar

Și atunci în lumina galbenă și bolnă-vicioasă a becului atârnat în stâlpul de pe drum am văzut prima plată a hainei iubiri de la șapte ani. În fața porții se lăfăia în zăpadă o băltiță gălbuie, cu zăpada bătucită de ghetuțe cât o palmă. Dincoace de poartă, sfioasă, mai micuță, încă sub piciorușele soră-mii, o altă băltiță gălbioară, înghețată și ea, dovedea locul păti-mirilor copilei. De la cea de dincolo de poartă urmele duceau pe stradă, de la astalaltă, urmițele ei se contopeau cu urmele cărării către casă... Simbol?...Destin?...

Amândouă urmele târau după ele amărăciunile și umilința primei iubiri.

Era plata...Prima...

24. 03. 2018 / Horezu

EVGHENIA ZAPRAȚAN

RUTH CĂTRE BOAZ

Motto: „În el e tăria"

-Dacă vorbele mele
Vor fi ca spicele tale,
O parte în pământ
Rămasă după secerat
Și alta spic dolofan
Ce cade copt în țărână,
Eu, flămânda, te rog:
Vrei, Tu, cu adevărat
Să mă lași să culeg
De pe pământurile tale
Din prinosul ce ai,
Din prinosul ce rămâne
De la cei ce cu drept
Vin să-ți culeagă rodul,
Vrei, Tu, cu adevărat
Să mă lași să strâng
Prinosul tău ce-l pierd
Aceia ce sunt în drept
Să-l aibă, sau să plec?

-Rămâi!
Și când îți va fi sete
Să te duci la vasele mele
Și să bei cât vrei, străino,
Căci până azi
Nu te-am cunoscut.

-Sunt Ruth,
Iar moabita rătăcita
Naomi Mara-amara
M-a adus din Bethleemul
Istoriei comune a lui Iisus,
A lui Elimelec, a Ta, Boazar
Și a mea, căci trebuia
Să vin, ca să înceapă
Istoria cu mine. Și eu
Ca și Naomi, sunt moabită.
Eu vreau să culeg
Și să strâng spicele tale
Pierdute de ai tăi
Printre snopii tăi.
Mă lași să le strâng
Pe acelea ce de ai tăi
Sunt pierdute,
Sau să plec?

-Rămâi!
Stai cu slugile mele
Până vor termina
De secerat și strânge.

-Dacă după ce te-ai culcat,
Trezindu-te la miezul nopții
Vei găsi o femeie
Culcată la picioarele tale
Și păzindu-ți somnul
Încolăcită lângă tine
Ca un câine de pază,
Vei arunca tu
Poala veșmântului tău
Peste ea și peste
Grămada ei de spice
Adunată de ea
De pe țărâna ta?

-Poate că da!

-Stăpâne al meu
Și al gândurilor mele,
Atunci voi strânge
De pe țarina Ta
Resturile acelea
Și fericită voi fi
Și-n cinstea Ta voi jertfi
Copacul meu,
Copilul meu,
Pe altarul din țarina mea,
În semn de credință
Și mulțumire
Pentru mărinimia Ta,
Stăpâne al meu.

-E bine, e bine!

-Atunci înseamnă că
Nu voi jertfi degeaba
Nucul copil, hotar
Între bine și rău,
Pe care l-am crescut
Cu abisul din verdele său
Smarald de hău,
Eu, moabita rătăcita
Și agemănata mea
Nomadă din Posadă.
Noi două, dăruindu-ți ție
Trupul trunchiului nostru
Iar tu vei ciopli
Din lemnul trunchiului
O altă arcă a lui Noe, canoe
Și lumea nu va mai muri niciodată
Și lumea va începe din nou
Chiar dacă va veni
Un alt potop de ape.
Și-n luntre vor urca să scape
Iar, două câte două
Toate viețuitoarele
Care nasc sau fac ouă.
Și Tu, stăpâne Boaz
Din visele mele
Îl vei înălța pentru Pământ
Pe David care va domni
Și noi ne vom împietri,
Tu, odihnindu-te în sfârșit
În nemurirea ta,
Iar eu, așternută în fața sa
La picioarele Tale,
Încolăcită în tăcerea
Somnului furat,
Păzindu-Ți odihna
De timp și păcat
Ca oricare altă
Vietate- jumătate
Care atâta știe,
O veșnicie!

28.01.2017-București

Simion-Petre Cichirdan, *Gânditorul*, lemn de tei, 1968

SFÂNTUL DOMNITOR VREDNIC DE POMENIRE NEAGOE BASARAB

Mircea VASII

Anul probabil al nașterii domnitorului ar fi 1482, și s-ar fi născut în casa marelui vornic Pârvu Craiovescu și al soției acestuia, Neaga, de unde și ipoteza că ar fi fost fiul acestora. Alții susțin filiația domnitorului din Basarab al IV-lea cel Tânăr. Important este că a crescut în casa lui Pârvu Craiovescu, unde va primi o educație aleasă, studiind de tânăr graca și slavona.

Călătorește mult în tinerețe, prin țări din Europa centrală și prin Imperiul Otoman, unde studiază viața și economia acestor țări, avid fiind de a învăța și a-și îmbogăți în permanență bagajul cunoștințelor.

Pe la anul 1502 este chemat în Țara Românească de către voievodul Radu cel Mare și de către patriarhul Nifon al Constantinopolului, care se retrage la mânăstirea Bistrița, ctitorie a strămoșilor Craiovești ai viitorului domnitor, unde, acesta, Neagoe Basarab, își desăvârșește învățătura și înțelepciunea sub înrâurirea directă a patriarhului, de care îl va lega o strânsă prietenie. De la acesta a deprins taina rugăciunii isihaste, evlavia și smerenia, însușindu-și toată știința și cultura teologică a vremii sale.

În tinerețe este numit în dregătoriile de postelnic la 28 ianuarie 1501, mare postelnic 1501-1509, și mare comis 1510-1511.

Urcă pe tronul Țării Românești pe 23 ianuarie 1512, încurajând din start dezvoltarea comerțului și a meșteșugurilor, și, dându-și seama că se află la o mare răscruce între puteri, încearcă să ducă o politică de echilibru între Imperiul Otoman și puterile creștine.

A încercat să mențină relații de prietenie cu Ungaria, relații diplomatice cu Roma și Veneția , chiar încercând să medieze între creștinii ortodocși și cei catolici, în urma neînțelegerilor care decurgeau de la Marea Schismă din 1054.

Având proaspătă în minte imaginea marelui Ștefan al Moldovei, a continuat să-i aplice politica și viziunea acestuia, încercând să realizeze o coaliție a statelor din răsărit împotriva expansiunilor turcești. În anul 1519, Neagoe Basarab împreună cu Ștefăniță Vodă al Moldovei (Ștefan al IV-lea), au trimis un ambasador comun la Vatican prin intermediul căruia promiteau că vor participa alături de ceilalți principi creștini și de papă la sfânta expediție împotriva Imperiului Otoman. Cu toate acestea Țara Românească a rămas vasală imperiului, pe toată perioada de domnie a lui Neagoe Basarab.

Datorită culturii și învățăturilor pe care le acumulase, inclusiv cele sfinte, domnitorul a susținut în permanență viața monahală și bisericească a românilor și nu numai, făcând donații în nenumărate rânduri către mânăstirile ortodoxe din Țara Românească și din toate țările balcanice, inclusiv Muntele Athos, Meteorele Tesaliei, sfântul munte Sinai, Ierusalim, etc.

În 1517 cere Patriarhiei Constantinopolului canonizarea fostului său mentor, patriarhul Nifon, ceea ce și obține, iar pe racla acestuia de la Mînăstirea Dionisiu din muntele Athos, este reprezentat închinându-se fostului său învățător.

Cronicarul Gavriil Protul în ,,Viața Sfântului Nifon" scrie despre Neagoe Basarab: ,,Ce vom spune despre lucrurile și mânăstirile pe care le-au miluit?...Și în toate laturile de la Răsărit pînă la Apus și de la Amiaza-zi până la Amiaza-noapte, toate sfintele biserici le hrănea și cu multă milă pretutindeni da. Și nu numai creștinilor fu bun, ci și paganilor, și fu tuturor tată milostiv, asemănându-se Domnului ceresc, care strălucește soarele și ploaia și peste cei buni, și peste cei răi, cum arată Sfânta Evanghelie."

În timpul domniei sale s-a construit mânăstirea Curtea de Argeș (1517), o capodoperă a artei monumentale bisericești, unde se află spre veșnicie sfintele sale moaște, și Catedrala Mitropolitană din Târgoviște.

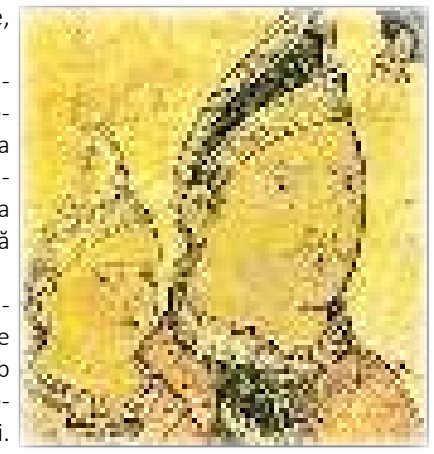

Neagoe Basarab și fiul său Teodosie, pe o icoană grecească aflată la mănăstirea Dionisiou de pe Muntele Atos

Pentru biserica strămoșească a țării s-a învrednicit mai mult, din vistieria domnească plecând danii pentru ridicarea sau restaurarea mânăstirilor Tismana, Bistrița, Cotmeana, Vișina, Dobrușa, Nucet, Snagov, Cozia. Mânăstirea Dealu, ctitoria lui Radu Vodă a fost desăvârșită în timpul domniei sale.

Prin anul 1504 la Bistrița Olteniei se refugiază mitropolitul Maxim Brancovici, un foarte cunoscut cărturar al vremii, fost despot sârb numit Gheorghe, care era însoțit de către nepoata sa Milița, fiica fratelui Iovan Brancovici. Cam prin același an Neagoe Basarab o cunoaște și o ia în căsătorie pe cea care devine doamna Milița Despina.

În anul 1520 dimpreună cu doamna sa Despina începe construirea pe un loc unde existase o bisericuță de lemn ruinată, a unei biserici din zid pe Ostrovul Călimăneștilor, județul Vâlcea, o ctitorie de mare însemnătate pentru locurile acestea. Din nefericire, la 15 septembrie 1521 domnitorul își dă obștescul sfârșit, cu toate îngrijirile medicale primite, iar doamna Despina continuă cu ardoare ctitoria Ostrovului, terminând-o în anul 1522, unde se și călugărește cu numele de Platonida. La 23 ani după trecerea la Domnul a sfântului, se stinge și maica Platonida, în urma epidemiei de ciumă din acele timpuri.

Schitul se află și astăzi după 500 de ani, bine întreținut de o obște de maici, având hramul ,,Nașterea Maicii Domnului".

În anul 1512 ieromonahul Macarie tipărește un ,,Tetraevanghel" la Târgoviște, cu cele patru evanghelii: Matei, Marcu, Luca, Ioan. Sfântul domnitor întocmește un cuvânt înainte în care printre altele, spune: „Pentru că Dumnezeu, Cel căruia întru Treime ne închinăm, a binevoit să umple Biserica Sa cu cărți sfinte pentru folosul cititorilor, drept aceea și eu, întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul și de Dumnezeu păzitul și domn însuși stăpânitor Io Basarab...am râvnit pentru această de suflet mântuitoare carte Tetraevanghel, cu ajutorul Sfântului Duh și cu dragostea către sfintele Biserici...Rog deci pe cei tineri, pe cei vârstnici și pe cei bătrâni, care veți citi sau veți scrie, pentru dragostea lui Hristos, să îndreptați iar pe noi care cu osârdie ne-am trudit la această lucrare, să ne binecuvântați, pentru ca împreună slăvind pe Tatăl, din care sunt toate, pe Fiul, prin care sunt toate, și pe Duhul Sfânt, întru care sunt toate, să aflăm pace și milă, iar dincolo să ne bucurăm de lumină și fericire.,,

Dar opera sa de căpătâi o reprezintă ,,Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie" o capodoperă a vechii literaturi europene. A fost scrisă în slavonă, dar tradusă (după Udrește Năsturel) în română undeva pe la mijlocul secolului al XVII-lea, existând o copie datând din anul 1654. În această operă domnitorul îl învață pe fiul său toate principiile pentru a deveni cu adevărat om, și de ce nu, un urmaș demn la tron. Astfel, îmbină armonios principiile morale de educare a tineretului, de îmbunătățire spirituală, cu cele de guvernare politică, oferind posibilitatea celor următori să moștenească adevărate valori umane și duhovnicești.

Vrednicul de pomenire mitropolit Antonie Plămădeală îl numără printre cei care s-au învrednicit să fie ,,Dascăli de cuget și simțire românească"...,,Prin Curtea de Argeș și prin «Învățăturile către fiul său Teodosie », Neagoe-voievod Basarab și-a câștigat un loc veșnic viu în istoria, cultura, civilizațiați conștiința românilor."

A fost propus spre canonizare la hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din 8-9 iulie 2008, iar proclamarea oficială la 26 octombrie 2008, fiind pomenit în calendarul ortodox al Bisericii Romîne la data de 26 septembrie, dimpreună cu sfântul apostol și evanghelist Ioan.

Nicolae Iorga îl numește pe Neagoe Basarab ,,domn cu apucături împărătești", ,,cel dintâi domn român pătruns de cultura bizantină. Din fiul său iubit, pe care-l numise Teodosie, sperând că va cârmui ca Teodosiu cel Mare, el voia să facă o minune de desăvârșire".

Pe piatra de mormânt de la gropnița sa de la Curtea de Argeș stă scris: ,,A răposat robul lui Dumnezeu Io Neagoe Voievod și Domn a toată Țara Românească și a părților dunărene, în luna lui Septembrie 15 zile, anul 7029 (1521), crugul soarelui 26, crugul lunii 15, temelia 18. A domnit 9 ani și jumătate. Și rog pe cei ce Dumnezeu îi va îngădui să vie după noi, să păzească adăpostul acesta mic și lăcașul oaselor mele, ca să fie nestricat".

CENZURA ȘI CENZURAREA PRESEI ORTODOXE ÎN COMUNISM

Tudor NEDELCEA

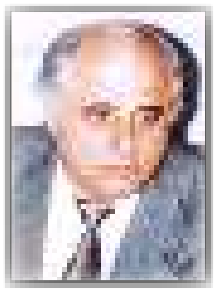

Mitropolia Olteniei, prin I.P.S. Irineu Popa, un recunoscut teolog și profesor la Teologia craioveană, membru de onoare al Academiei Române, organizează periodic (dovedind deja o tradiție) manifestări de avengură internațională. Recent, în aula „Mitropolit Nestor Vornicescu" a Facultății de Teologie, Înalt Prea Sfinția Sa a moderat Conferința Internațională „Maica Domnului în tradiția Bisericii Orientale", cu participarea pr. prof. Jacob Tekeparambil (India), pr. prof. univ. dr. Matteo Potoczny (Polonia), a tinerilor universitarti craioveni C. Băjău și Ioniță Apostolache (ultimul dovedindu-se, nu o dată, un excelent și neobosit inițiator și organizator de simpozioane, congrese, conferințe, lansări de carte etc.).

În partea a doua a Conferinței, au fost lansate două importante cărți: Mireasa luminii. Imne din Bisericile siriene, închinate Prea Sfinției Născătoare de Dumnezeu, apărută în editura Mitropoliei Olteniei, în 2019, în traducerea pr. dr. Ioniță Apostolache și a prof. Hermina Maria Apostolache, după versiunea în limba engleză a prof. dr. Sebastian P. Brock și Cenzurarea presei ortodoxe în comunism, de tânărul doctor în filologie, Silviu-Constantin Nedelcu, cu un „cuvânt începător" de Marian Petcu, apărută în 2019 la editura bucureșteană Eikon.

Tema abordată în prima parte a Conferinței a fost sintetizată de I.P.S. Irineu: „Credem că ar trebui să fie mult mai multe simpozioane și dezbateri teologice de acest fel, întrucât Maica Domnului este Stăpâna lumii și Maica Domnului nostru Iisus Hristos și, dacă vorbim despre Fiul ei, în mod implicit trebuie să vorbim și despre ea. Teologia Maicii Domnului sau teologia marială este un pilon deosebit de important în credința noastră ortodoxă, așa cum este și în Crezul nostru, când vorbim despre nașterea de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria a Fiului lui Dumnezeu. De aceea, în gândirea teologică a tuturor creștinilor, Maica Domnului are un loc deosebit. Chiar și cei care inițial au contestat rolul ei în iconomia mântuirii, astăzi se îndreaptă către dânsa ca spre singura speranță și singura persoană care poate să-i unească pe oameni în jurul Mântuitorului Hristos".

Ne vom opri asupra cărții lui Silviu-Constantin Nedelcu, Cenzurarea presei ortodoxe în comunism, o lucrare extrem de documentată și, după știința noastră, unică în literatura de specialitate. Despre cenzură în comunism, în general, au mai scris Adrian Marino, Emilia Șercan, Marian Petcu, dar lucrarea lui Silviu-Constantin Nedelcu atinge un subiect sensibil, tabu, dar absolut necesar în contextul istoric actual, când adevărul trebuie cunoscut în totalitate și în profunzime.

Născut în 1987, Silviu-Constantin Nedelcu este licențiat al Facultății de Teologie Ortodoxă „Iustinian Patriarhul" din cadrul Universității din București, specializarea „Teologie Ortodoxă Păstorală" (în 2011), a urmat, la aceeași facultate masteratul la specializarea „Istorie și tradiție creștină" (în 2013). Este licențiat și al Facultății de Litere a Universității din București, cu specializarea „Științe ale informării și documentării", în 2015, aici susținând și doctoratul, în 2018, cu teza Revista «Glasul Bisericii» studiu critic și indice bibliografic (conducător științific: Mircea Regneală). Preocupările sale de documentare și valorificare cuprind domeniul teologiei și biblioteconomiei.

La bază fiind teza de doctorat, cartea lui Silviu-Constantin Nedelcu, Cenzurarea presei ortodoxe în comunism, abordează metodologic subiectul, precizând delimitările conceptuale, metoda de cercetare, actualitatea temei și stadiul actual al cercetării cenzurii în România, aplicată Bisericii strămoșești.

(Continuare în pag. 12)

MARIUS MIHAI CROITORESCU: „FURTUL”

Petre CICHIRDAN

Editura „Antim Ivireanul” din Râmnicu Vâlcea a lansat pe piața literară vâlceană, anul acesta, 2020, recent, romanul de aventuri „Furtul” semnat de Marius Mihai Croitorescu, vâlcean și domnia sa, o carte foarte valoroasă care retrezește conștiința românească la viață. O carte care ne întoarce memoria la vremea României comuniste spre sfârșitul antepenultimului deceniu al secolului XX și România ultimului deceniu al aceluiași secol, scrisă de un militar care acum își găsește pasiunea pentru literatură- și bine face- iar atunci, 1992, era component, căpitan, al trupelor de comando românești, care, trebuie să recunoaștem făceau față cu brio concurenței trupelor de același fel, americane, mai ales în acțiunile lor în lumea Americii Centrale și Americii de Sud; în lumea ilegală a drogurilor sau cea care exista pe piața clandestină, dar și legală, de armament...O carte de aventuri palpitante care determină cititorul să nu o lase din mână, s-o citească de la primul rând la ultimul; să se bucure câteva ore de starea de visare, euforie, alături de personajul principal, chiar Marius Mihai Croitorescu, chiar căpitanul cu patru stele pe umăr, care conduce o delegație de militari români în statul Mexic pentru a preda în siguranță o armă teribilă fabricată în România pe care Mexicul o contractase contra unei sume uriașe de bani în valută forte. În 1992. Da în 1992 România era capabilă datorită unui nivel înalt atins tehnologic să fie competitivă pe o piață dominată de URSS și SUA (în 1992 arma pleca, dar ea fusese fabricată încă de industria de armament românească! da, aia comunistă). Stare de visare și euforie fiindcă căpitanul Croitorescu, în aventura sa de protejare până la predare (Franco destinatar) a teribilei arme în parcursul ei mexican, la fel ca mai toți românii specialiști, profesioniști, din perioada extraordinară, următoare celui de-al Doilea Război Mondial, îi mai spunem noi postbelică, îmbină la fel de bine sentimentele de datorie profesională, patriotice, cu cele de dragoste pentru femeia iubită. În cazul romanului „Furtul” personajul Juanita este cheia întregului succes al căpitanului român, mai mult, el reușește să dea universalitate operei literare poziționând-o între faptele- acțiunile bune- pozitive, ale omenirii. Opera artistică, literară, nu mai are granițele pe care de obicei le impune tematica, narațiunea, ci numai pentru culoarea locurilor din când în când, ca un leitmotiv, apar numele grupate ale celor trei mexicani: Raoul Monteira, Pablo Rivera și Ruiz Clemente alături de „șeful Salvatore Lopez” și satul „Banditos”...O carte din care răsare, se arată, un incontestabil dinamism, acțiunea fiind bine reliefată de narațiune și dialogul personajelor; și care cuprinde o inepuizabilă bază de date din domeniul istoriei, așezărilor geografice, cât și din domeniul aventurii care dăinuie de multă vreme în lumea comerțului ilegal de droguri, cât și din cel al vânzărilor de arme. Și unde se întâmplă toate acestea? În chiar leagănul de vis al lumii acestora, în America Centrală și nordul continentului sud american, cum arătam mai sus. Juanita, ce femeie, ce Evă pe care „șeful ” Salvatore Lopez o ține numai pentru el, o iubește, până când banda lui de tâlhari este descoperită de căpitanul Marius Mihai Croitorescu. Personaj care ne amintește de prezența în aceste țări considerată până în anul 1990 din așa zisa „lume a treia” a automobilului de teren ARO decapotabil sau blindat cu motor de Peugeot.

Ne întoarcem la text. 09 noiembrie 1992, iată, când România nu a murit!... așa cum ar fi dorit mulți dușmani ai românilor din afară, dar mai ales din interior. Da, mai ales din interior, din moment ce România își împușcase conducătorii, încercase și chiar a reușit să extermine familia „conducătorului iubit”! ...păcat pe care nu-l găsim în nici cele mai atroce asasinate din lumea și timpul fiilor lui Israel în luptele duse de ei în cucerirea Canaanului! În 1992 începe acțiunea romanului pe care, personal, îl vedeam altfel tehnoredactat, mai concentrat, poate și ilustrat, înainte cu doi ani ca România să-și vândă în Occident sau oriunde materialele – produsele - la prețuri libere (liberalizarea prețurilor la materiale) nu și manopera forței de muncă fapt care a dus la ieșirea ei (manoperei) valorică din prețul de cost, fapt care a programat pentru treizeci de ani la sărăcirea forței de muncă, țara noastră râmânând în continuare o țară săracă în contextul unit european. Militarul de comando, Marius Mihai Croitorescu în 1992, povestește în 2020 aventurile sale, care atestă tocmai calitatea unei astfel de manopere: faptele personale - talentul muncitorului român, profesionalismul, capacitatea sa de iubire- dragoste- seriozitatea operatorului (care pune în manoperă) român, în atonalitate cu tocmai ce începea în România acelor ani: desconsiderarea completă a calității profesionismului românesc. Aici bate cartea domniei sale și ea apare ca răspuns la această delăsare a spiritului colectiv românesc mai ales în acești ani. Cu asemenea cărți trebuie să venim astăzi în care să onorăm, desigur, ce este de onorat în trecutul nostru imediat, ca să nu cădem ca niște baligi de vacă și să ne dea cineva de mâncat, dacă mai rămânem în picioare, ceea ce noi de mult am aruncat (produsele artificiale). Am spus la foarte mulți oameni că în 1990, iunie, când eram la Paris trimis de statul român sau în octombrie la Francfurt am Main, ca specialist în tehnologie, că omologii mei, intelectuali în fabrici și uzine, umblau în teniși încălțați, adidași, și haine de fâș, în timp ce la noi toți confrații mei aveau pantofi de piele și haine de stofă marca Elegant. Vor mai trece câțiva ani și se va vedea unde vom ajunge fiecare. Deocamdată ei, cei mai tari cândva, nu mai au în țările lor nimic natural, ecologic, nici măcar apa de băut și acum ne cer nouă forțat să ne ferim de aer...Iată ce ne spune căpitanul de comando Croitorescu referitor la Mexicul cucerit de Cortes în cartea sa de aventuri pe care noi am citit-o pe nerăsuflate... „Noi ni-l imaginăm pe Montezuma ca și pe regii feudali ai Europei, dar puțini știu că statul lui era o federație de triburi cu sisteme de alianțe și mai ales reprezentare în conducere, bazate pe dreptul la vot, inclusiv al femeilor. Fiecare castă a preoților, militarilor, nobililor, negustorilor și așa mai departe, organiza alegeri succesive, iar reprezentanții acestora trebuiau neapărat consultați de rege înainte de a se lua decizii.”!! Mai departe, iată darurile pe care ți le oferă cercetarea, ingineria, tehnologia: aflăm că pe teritoriul unde ajunsese arma teribilă, vreme de două luni căpitanul Croitorescu avea în subordine pentru a-i învăța cum se utilizează teribila armă douăzeci de ofițeri mexicani conduși de maiorul Raoul Monteira și pe care datorită unei tehnici literare deosebite -descoperire parțială și în secvențe a spiritului- îl simțim ca viitor personaj negativ. Scriitorul, nu insistă pe detalii sofisticate, textul conceput este teribil de simplu, și fără artificii verbale, ceea ce atribuie acestui text caracteristica de dinamism și nesincopare și nepierdere de ritm...Chiar și atunci când cititorul ar vrea mai mult sau mai profund: „Senzaționala fată își pusese, peste cămașa de noapte, un capot ușor. Părul despletit îi învăluia umerii care aveau o feminitate aparte; mersul și întregul ei corp erau sexy. Juanita se îndreptă spre cactusul uriaș aducând cel mai frumos lucru care poate exista în viață: iubirea.” Iubind și luptând, teribilă sintagmă a eroismului antic cu reverberații până în arta Renașterii... În viața de toate zilele, în priză (cum se spune) sau sacrificiu, nu te ține decât iubirea ca act total sau pasiunea profesională...Un om care pleacă să însoțească o armă mii de kilometri într-o țara din America Centrală, în orice situație știe să iasă din dificultate știe să conducă oameni... „În concluzie, reluă căpitanul Croitorescu, ordinul meu este să nu vă luați la bătaie, pe parcursul acțiunii, cu aceste mașini de ucis, care sunt Rayne și Delmair. Singurul care are voie să se lupte cu ei este subsemnatul.”

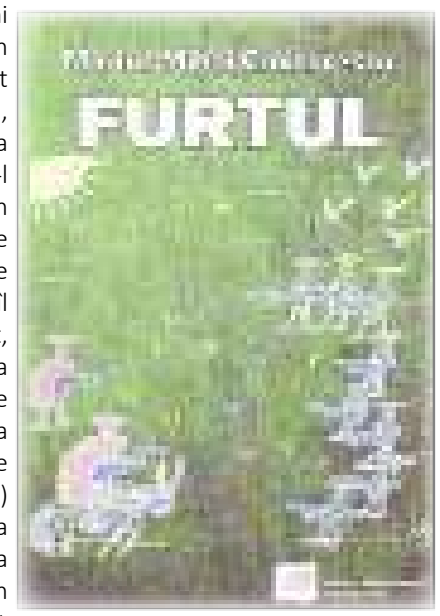

O lume în care, ne descrie cartea, banii și drogurile, și armele, sunt peste Dumnezeu și fac atâta rău, dar, care, în niciun caz nu a arătat de-alungul timpului atâta rău cât face și a făcut această pandemie declarată universală și care a transformat lumea civilizată într-o sală de operație...De aceea salutăm această carte apărută de curând în arealul literar al Râmnicului, salutăm și autorul; un om de lângă noi, dintre noi, care încearcă și reușește să stilizeze realist trecutul nostru extraordinar de frumos...

Doi pinguini la muzeul de Artă din Chicago...Până și pinguinii păstrează distanța.

Stând în casă am avut prima și cea mai mare producție de porumb

În curând nu vom mai bea apă, nici nu ne vom mai spăla...ca în țările civilizate!

La medicina se învață să porți mască în sala de operație....

GEORGE ENESCU - VIOLONIST DE RENUME MONDIAL

Gheorghe PANTELIMON

Pe 19 august 1881, în localitatea Liveni din județul Botoșani, a venit pe lume George Enescu, viitorul compozitor, dirijor, violonist și pianist, unul dintre maeștrii muzicii moderne, recunoscut pe plan mondial. Și-a petrecut primii ani de viață la Liveni și Cracalia, sate și moșii din județul Botoșani, administrate de tatăl său.

Venea des la Mihăileni, un târg cosmopolit, o localitate situată în apropierea graniței cu Ucraina, unde exersa la pianul bunicului său și cânta cu lăutarii din zonă. În municipiul Botoșani, situat în nord - estul României, în Câmpia Moldovei, sau în apropierea lui, s-au născut mari personalități din domeniul științei, literaturii, culturii și artei românești printre care, la loc de frunte, se află poetul de geniu Mihai Eminescu, George Enescu, Nicolae Iorga, istoric, scriitor, publicist și om politic; Ștefan Luchian etc.

În județul limitrof, la vest de Botoșani, în comuna Șipotele Sucevei s-a născut Ciprian Porumbescu, compozitor și înaintaș de seamă al muzicii românești. Localitățile Liveni și Șipotele Sucevei poartă astăzi numele compozitorilor celebri care au pornit în viață de pe aceste meleaguri: George Enescu și Ciprian Porumbescu.

George Enescu a beneficiat de o pregătire remarcabilă. După studii private, fiind îndrumat de specialiști cu notorietate, printre care Eduard Caudella, violonist, pedagog și compozitor, născut la Iași, a studiat la conservatoarele din Viena și Paris, cu mari maeștri: Ambroise Thomas, Jules Massenet, Gabriel Fauré, André Gédalge... Printre elevii lui André Gedalgé, alături de George Enescu, s-au numărat Maurice Ravel, Darius Milhaud, Arthur Honegger ...

Viena este un centru cultural renumit pentru arhitectura și muzica sa. Aici s-au născut ori și-au desfășurat activitatea marii compozitori Wolfgang Amadeus Mozart, Ludwig van Beethoven, Franz Schubert, Johannes Brahms, Johan Strauss, Johan Strauss- fiul, Arnold Schönberg, Gustav Mahler... De asemenea a fost orașul natal al lui Sigmund Freud, Gustav Klimt, Oscar Kokoschka și Joseph Hoffman. Tot în „capitala muzicii" se află casele memoriale ale lui Mozart, Strauss și Schubert. Universitatea vieneză datează din 1365.

Parisul, „orașul luminilor", este centrul artistic și intelectual al Franței, cu numeroase obiective culturale și științifice, cu 13 universități, printre care vestita Sorbona, înființată în 1170, a doua universitate europeană, ca vechime, după cea din Bologna - Italia, care datează din anul 1088. De asemenea, clădirea extraordinar de somptuoasă a Operei, ridicată în perioada 1861-1875, este considerată una dintre operele de artă ale celui de-al Doilea Imperiu, și are începând din 1964 plafonul pictat de Marc Chagall (la propunerea lui André Malraux).

George Enescu a început de timpuriu o carieră internațională de violonist și pianist. A fost profesor la Paris, Siena, la universitățile Illinois și Harvard din Statele Unite ale Americii. Printre marii muzicieni cu care a cântat se numără și Alfred Cortot, pianist și dirijor francez, întemeietorul Școlii normale de muzică din Paris, cel care a elaborat mai multe lucrări teoretice despre arta pianistică. A fost profesorul lui Yehudi Menuhin, Christian Ferras etc. Violonistul și dirijorul Yehudi Menuhin a debutat la vârsta de șapte ani. Este considerat alături de George Enescu, cu care a susținut mai multe concerte la Londra, unul din marii interpreți ai lumii. În 1933, amândoi, înregistrează în capitala Angliei Concertul pentru două viori de Bach, pentru care primesc Marele Premiu al discului Gramophon (Wiki, 22 04 20, Radio România Cultural).

George Enescu cu Yehudi Menuhin la New York (1938)
Foto Wiki

George Enescu a ridicat componistica românească la nivelul muzicii universale. În creația sa a realizat o sinteză genială între melosul popular în forme transfigurate și marile tradiții muzicale europene. A îmbinat sensibilitatea romantică și rafinamentul cântărilor modale și armonice moderne, a prelucrat în mod creator teme și motive din folclorul muzical românesc.

A pornit de la orientarea postromantică a lui Johannes Brahms, unul dintre cei mai de seamă simboliști, care a păstrat și a cultivat formele tradiționale ale muzicii clasice, a lui Richard Wagner, una dintre cele mai remarcabile figuri ale romantismului și de la cuceririle simfonismului francez al lui Cesar Franck și Gabriel Fauré, ajungând la maturitate la o surprinzătoare originalitate de limbaj, bazată pe valorificarea potențelor expresive ale cântecului românesc (Wiki, 15 09 20).

Între altele, George Enescu a compus două rapsodii române pentru orchestră, trei simfonii, trei suite de orchestră (a III-a „Săteasca"), simfonie concertantă pentru violoncel și orchestră, trei sonate pentru vioară și pian (a III-a „în caracter popular românesc"), o suită pentru vioară și pian („Împresii din copilărie"), două sonate și trei suite pentru pian, două cvartete de coarde, două cvartete cu pian, un cvintet cu pian, un dixtuor (o lucrare muzicală scrisă pentru un ansamblu format din zece voci sau zece instrumentiști) pentru instrumente de suflat, o simfonie de cameră, opera „Oedip" - în 1936 ș.a (wiki, 15 09 20).

George Enescu a fost președinte de onoare al Societății Compozitorilor din România și inițiatorul, în 1912, al premiului de compoziție care-i poartă numele. A trecut în eternitate pe 4 mai 1955, în Franța, la Paris.

Pentru omagierea personalității sale de mare anvergură și în semn de profundă prețuire a operei sale, odată la doi ani, în luna august, în România, se organizează Festivalul Internațional „George Enescu", care se bucură de mare succes. Anul acesta, a XXI-a ediție are loc în condiții severe impuse de pandemia de COVID-19, festivalul începând în luna martie anul curent, on line, iar din 29 august, având loc, de asemenea - on line, concursul de interpretare, până pe 30 septembrie și care se va încheia în lunile martie, aprilie, anul viitor.

În casa copilăriei sale din Mihăileni, renovată, două ONG-uri au fondat o școală pentru copiii țăranilor din zonă numită „Academia de Muzică și Educație pentru copii", care și-a deschis porțile pe 27 martie 2020. Aici se organizează concerte, master-class-uri pentru copiii și tinerii înzestrați, din toată țara, sub îndrumarea violonistului Alexandru Tomescu.

România a avut mulți oameni înzestrați în domeniul muzicii, o artă și o știință care înnobilează sufletul. Considerăm că Uniunea Compozitorilor din România ar trebui să elaboreze și să editeze mai multe lucrări despre viața și opera marilor compozitori români, creatori de frumos, pentru a fi mai bine cunoscuți de publicul larg și de melomani, care totodată constituie instrumente utile în activitatea de modelare a personalității, în condițiile în care studiul Muzicii în școală nu se mai bucură de atenția cuvenită, cu urmări nedorite în educația estetică, în spirit umanist, a tinerilor din țara noastră.

ÎN ANUL ȘCOLAR 2020/2021 CLOPOȚELUL NU MAI SUNĂ VESEL ÎN SEPTEMBRIE

Luiza Mureșeanu

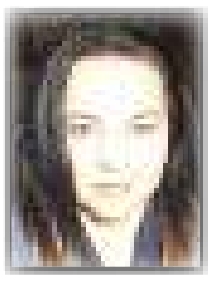

Noul an școlar debutează sub semnul nefast al Covid-ului adică lipsit de ceremonie, fără entuziasm, cu o teamă crescândă. Elevi, părinți și profesori sunt fundamental legați într-un cerc de incertitudine în care întrebările abundă și răspunsurile sunt incomplete. Mulți vor, natural, să știe dacă vor fi școlile închise din nou sau dacă sunt elevii în pericol. Singurul mod logic de a naviga acest ocean de incertitudine este printr-o analiză rațională a datelor reale existente la acest moment.

În Ontario, bordurile de educație oferă elevilor posibilitatea de a studia integral online sau într-un model alternativ, care variază în funcție de limita de vârstă. Un număr foarte mare de elevi din ciclul primar vor studia online – între 30% și 43% în GTA. Opțiunea părinților este justificată de teama față de răspândirea virusului printre grupurile de elevi din ciclul elementar, unde numărul pe clasă ramâne ridicat. Elevii din liceu vor avea posibilitatea de a studia în școală – în clase cu aproximativ 15 elevi – și în mod sincronic on-line.

Semestrul tradițional este divizat in două quadmestre, ideea generală fiind că într-un quadmester, sau termen, elevii pot finaliza două credite. Doar 17% până la 20% dintre liceenii din GTA vor învăța exclusiv on-line, pe baza propriei opțiuni exprimate. Un quadmester durează aproximativ două luni jumătate, contrar numeleui care are indica de fapt patru. Soluțiile propuse nu sunt ideale dar sunt singurele care oferă o posibilă formă de educație în condițiile actuale. Trebuie să ne amintim constant că încă nu am revenit în normalitate și dorința de a avea soluții perfecte este invalidată de realitate.

O problemă incendiară este generată de siguranța relativă a școlilor. Vocile alarmiste anunță deja sfârșitul lumii prin COVID. Cât de înțeleaptă este redeschiderea școlilor? Există o altă cale mai sigură? Folosind datele medicale actuale din Ontario, redeschiderea școlilor nu este nici un act nebunesc, nici iresponsabil. Este o cale de a redeschide posibilitatea normalizării educației, iar această cale care va fi re-evaluată zilnic. Va crește numărul de cazuri în comunitate? Fără îndoială. Este absolut sigur că numărul de cazuri va fi reflectat de răspândirea virusului iar școlile pot fi din nefericire focare de infecție. Aceleași foruri medicale vor dicta alte măsuri în funcție de schimbările generate de virus. Soluțiile de igienă maximă, măștile și distanțarea socială vor continua în școli dar cu toții știm că riscul continuă.

Cu alte cuvinte ne pregătim emoțional pentru o nouă criză care ar putea fi generată de un al doilea val COVID. Datele medicale actuale preluate din varii zone ale globului indică un reviriment al virusului dar, merită reținut, nu la nivelul primului impact din primăvară. Mai mult, eforturile medicale din 2020 sunt capabile să ofere un raspuns mai eficient la o nouă criză. Cu alte cuvinte, deși riscul continuă noi suntem ceva mai bine pregătiți.

Discuțiile despre calitatea actului de educație sunt cap de afiș în era COVID. Din păcate, adesea cei care analizează fenomenul nu cunosc intim sistemul educațional. Eforturile de a redeschide școlile, cu aceste imense precauții, sunt justificate de importanța actului de predare directă. Elevii se dezvoltă social și cognitiv prin interacțiune. Învățământul de la distanță – mai ales pentru cei mai tineri – nu este echipat să ofere o platformă de educație solidă. Mai mult, generează limitări în asimilarea programelor școlare. Este de așteptat ca odată criza COVID eliminată, școlile vor oferi anumite programe de tranziție care să repare golurile din educație.

Noua realitate a școlii în timp de COVID este dificilă pentru toți cei implicați. Părinții sunt forțati să decidă pentru una din două soluții imperfecte, elevii se văd siliți la o continuă izolare, profesorii trec prin momente profesionale năucitoare- sute de profesori sunt transferați online începând cu 14 septembrie și nu știu încă ce vor preda. Nu suntem în cel mai oportun an școlar și nu se anunță auspicii favorabile la nivel global. Însă umanitatea este formată să navigheze pe timp de furtună chiar dacă, după prea mulți ani de vreme bună, memoria colectivă pare să uite crizele trecutului. Istoria însă ne readuce în atenție momentele nefaste și, important de reținut, faptul că toate aceste crize au fost depășite.

14.09.2020

Nota Observator: Luiza Mureșeanu este profesoară în Toronto

MIRCEA POPA: „MUSIS ET VIRTUTIS”

(„Casa Cărții de Știință”, 2020)

Constantin ZĂRNESCU

Susținător al unei „Românii schimbate, înnoite”, după 22 Decembrie 1989, dl Mircea Popa a devenit, prin aportul său cultural și științific, dezvăluirile și descoperirile sale, autorul a peste 25 de volume de scrieri, diverse, originale; și a peste alte 30 de volume de restituiri ale operelor unor scriitori clasici, apărând, astfel (și) ca îngrijitor de ediții, prefațator și restaurator, filologic – printre cei mai valoroși și cunoscuți, din epoca noastră tumultuoasă.

Musis et virtutis (Ed. „Casa Cărții de Știință”, Cluj-Napoca) este cea mai proaspătă apariție, din cariera sa de critic și istoric literar, laborios și tenace. În fruntea unui op de peste 350 de pagini (format B5), deci o imensă massă de informații și documente, cultural-artistice și istorice, autorul afirmă, în Argumentul său: „Ne-am oprit la personalități mari, sau mai modeste, care au impresionat, prin muncă și perseverență, sârguință și strădanie. Au fost oameni care au aparținut mai multor epoci, sau perioade istorice și care au lăsat în urma lor o operă!... Sau care au devenit de referință; și pe care i-am socotit demni de a fi scoși din uitare; sau din cornul de umbră!”

Trei sunt curentele, îndelungi și întemeietoare, de civilizație, depistate de dl Mircea Popa. I. Transilvanismul istoric, în truda și creativitatea unor Ion Căian (cântăreț de orgă, Stareț al Mănăstirii catolice Șumuleu Ciuc – 1629-1687), cel dintâi care a fixat, pe note, dansul și melosul primei variante a Călușarilor, impus, oficializat, de G. Barițiu, în anul 1867, și căruia regretatul scriitor Mihail Diaconescu, din Pitești, i-a închinat un întreg roman istoric. Opera e cunoscută, în muzicologie, sub titlul „Codex Caioni”. Apoi, brașoveanul Iohannes Honterus, cu Cosmografia sa (1542), în care el a susținut, precum concluzie, o unitate originară a românilor, într-o frază cardinală, din păcate rareori citată: „Al Europei plin centru / Îl țin Țările Dacilor!...”

„Un artist al picturii murale, afirmă autorul, este Stan Zugravul, din Rășinari, care după ce s-a „format”, la bisericile ortodoxe din Ardeal, a coborât în Țara Românească, terminând mari viziuni creștine, în spațiile sacre al Mănăstirilor brâncovenești: Hurezi și Dealul-Târgoviște.

Martin Opitz, fost student, la Universitatea din Heidelberg, părăsind conflictele și sărăcia societății sale: războiul de 30 de ani, este invitat de prințul Gabriel Bethlen, ca profesor la Colegiul Reformat, din Alba-Iulia; și petrece aici anii 1621-1623, scriind poemul „Zlatna, sau Liniștea (Cumpăna) firii”, dedicat latinității românilor și tradus, excepțional, de G. Coșbuc, în 1888, în revista „TRIBUNA”. Devenind, la întoarcerea în Patrie, cel mai important poet german al veacului XVI (publicându-și versurile la Strasbourg), Martin Opitz e bine studiat, în secțiile umaniste ale Universităților românești, până acolo, încât, conchide dl Mircea Popa, „fiind închinat temei continuității romanității noastre, fiecare român ar trebui să țină poemul «Zlatna...», sub pernă!...”

Secolul XIX și România Mare sunt alte „curente” spiritual-istoriei, cercetate, cu acribie ale dl Mircea Popa, transformând „transilvanismul” în „integrum” și „activism”, viitoarea noastră unitate națională. Este evidențiat tărâmul muzicii: Tiberiu Brediceanu, „Liszt și românii”; compozitorul Guilem Șorban, ale cărui „Somnoroase păsărele” au circulat prin întreaga lume; Veturia Goga, „privighetoarea Ardealului”, care a apărat Castelul și Muzeul „Goga” de la Ciucea „și împotriva Horthysmului și împotriva Comunismului”; prietena intimă și sfătuitoarea Mariei-Mareșal Antonescu și a Cellei Delavrancea; Veturia Goga a fost vizitată, la Ciucea, de fiul lui Richard Wagner, un omagiu pentru cea care a strălucit la Bayreuth.

Relațiile compozitorului Bela Bartok, „iubi-torul folclorului românesc”, cu George Enescu și Constantin Brăiloiu, este un eseu-restituție cu totul remarcabil: „Bartok a notat, în trei săptămâni, în Bihor, 371 de melodii, culese din 16 sate!... și 341 de melodii, românești, din Maramureș, în 12 zile (martie 1913, cutreierând și ascultând cântece populare, bătrânești, din 11 sate)”. Detaliile descoperite de criticul și istoricul literar sunt senzaționale, amintind și lucruri, cenzurate, în era proletcultistă: „Bartok a susținut un concert, de enorm succes, la Atheneul Român, din lucrările sale originale – fiind premiat de Academie; și de însuși Regele Carol al II-lea”.

Tot la acest capitol, dl Mircea Popa a integrat-o pe cântăreața și actrița Agatha Bârsescu, fostă studentă la Viena, Paris, Berlin, „tragediană de faimă mondială”, a treia după Eminescu și Enescu, care are 5 pietre memoriale, pe zidurile unor Teatre și Opere europene, unde a creat și activat foarte mulți ani.

Secolul XX și „România Mare” sunt reprezentate de personalitățim extrem de creative, precum Brâncuși și Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Ion Agârbiceanu (și fiul său, sculptorul Nicolae Agârbiceanu), Rebreanu și Blaga, poetul, romancierul și gânditorul teolog Valeriu-Bartolomeu Anania; și nu în ultimul rând, un eseu surprinzător de detaliat, despre un valoros poet „transilvănean”, contemporan: Teofil Răchițeanu, intitulat, după „viziunea” acestui creator unic, azi: „Mitul voievodal la Teofil Răchițeanu”.

Și prin acest comprehensiv, stufos volum: Musis et virtutis (Musis et virtutibus) de date și contribuții, multe necunoscute, de documente și descoperiri, dl Mircea Popa se dovedește a fi un spirit laborios și academic, tenace și stăruitor, cum tot mai rar ne este dat să vedem, astăzi (Există un singur amendament: fiind publicate în reviste, de prestigiu, precum „Convorbiri literare”, „România literară”, „Tribuna”, „Familia”, „Transilvania”, „Contemporanul”, articolele, eseurile și restituirile, oferite de criticul literar și istoricul Mircea Popa trebuiau datate: revista, anul, luna, în care ele au văzut lumina tiparului!)

Constantin Zărnescu este autorul acestei propuneri de monument.

Lupoaica Capitolină amplasată în intersecția de la fostul pod al lui Hozoc. Compoziție foto P. Cichirdan

Scumpe domnule director Petre Cichirdan,

Urmărind ultimele evenimente prezentate de publicația on line Cultura Ars Mundi am fost bucuros să aflu de premiul pe care l-ați primit, Trofeul „Brancoveanu”, acordat de președintele de onoare al Forumului la a doua ediție a Forumului Cultural Național „Brâncoveniana” - Potlogi, 12 sept. 2020, Concursul de Poezie. Caracterul postmodern al poeziei dvs constă în relația dintre folclor- avangarde, așa cum am conchis eu în Scrisul Românesc în cronica făcută la volumele anterioare: „Transfigurări”, „Caietul gri”, „Carmine”. Știu că o variantă a fost recitată pe scena Palatului Academic din Cernăuți în 2 aprilie 2017 cu ocazia unui spectacol de comemorare a martirilor români morți în 1941 în Bucovina de nord la Fântâna Albă. Așa mi-am explicat și pasiunea dvs pentru Carl Orff care a devenit poet textier formând colajul literar muzical, cantata profană „Carmina Burana” (inspirat din folclorul localității Beuren-regiunea Bavaria din Germania-țărănesc și studențesc, mănăstiresc, din secolul XIII d.Ch.). Am fost surprins să constat în stilul dvs o continuitate a acestei relații: folclor, gândire de avangardă și postmodernitatea de astăzi. Vă felicit!

Constantin ZĂRNESCU,
Cluj Napoca, 16 septembrie 2020.

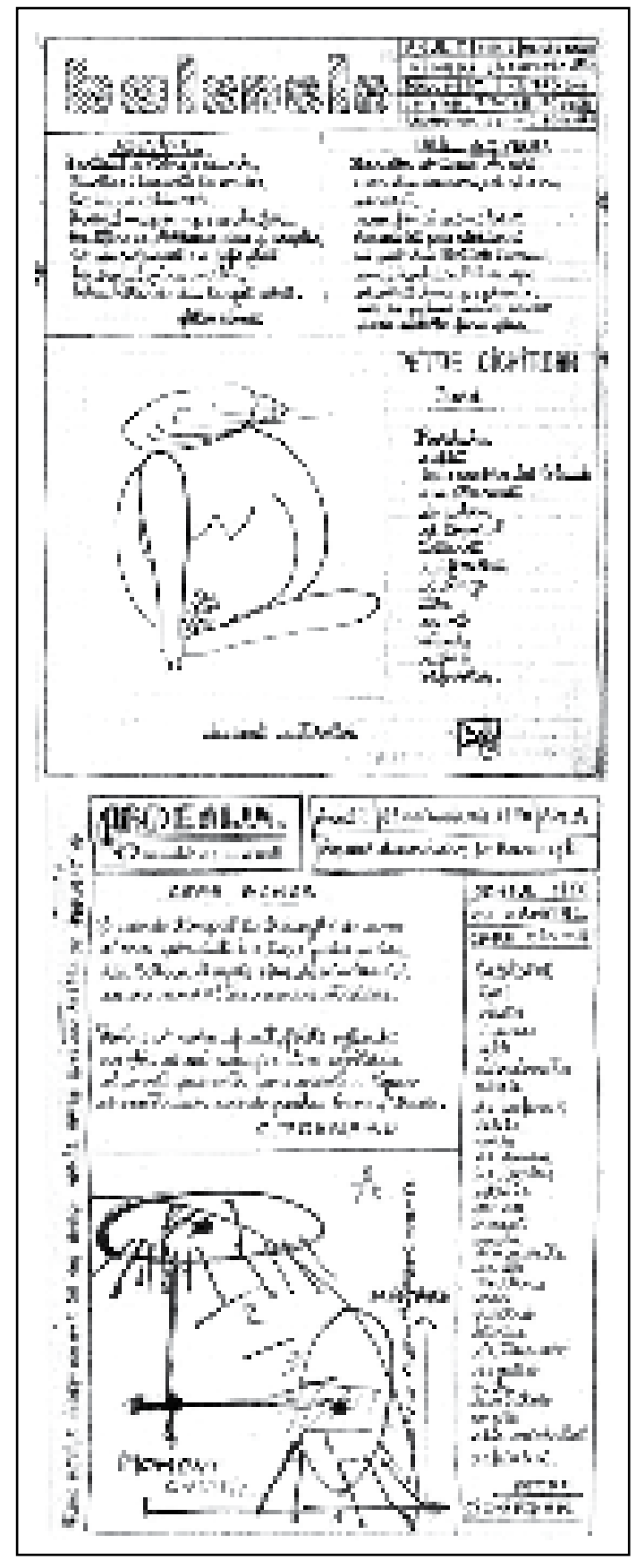

TROFEUL „BRÂNCOVENIANA” PENTRU POEZIE A AJUNS LA RÂMNICU VÂLCEA

În localitatea dâmbovițeană Potlogi, în 12 sept. 2020 a avut loc Forumul Național „Brâncoveniana” avându-l ca președinte de onoare pe prof. dr. George Coandă și ca director executiv pe prof. Valentina Vasile. La lucrări a fost prezent primarul localității Potlogi, dl. Nicolae Catrina. Foarte multe personalități din Târgoviște și București au fost prezente, deși condițiile datorate pandemiei fiind aspre, acestea au umplut sala muzeu din subsolul Palatului brâncovenesc. În partea întâi s-a desfășurat simpozionul „Brâncoveanu și Epoca sa” moderat de George Coandă și Valentina Vasile, în care au prezentat lucrări, Președintele Academiei Române Ioan Aurel Popu: „Mesaj și Principele Constantin Brâncoveanu și trecerea sa prin Eternitate” (lucrare comunicată); George Coandă: „Brâncovenianismul”; Conf. Dr. Ion Marin Croitoru, Facultatea de Teologie Ortodoxă și Științele Educației: „Apărarea legii strămoșești prin tipar, grija de stat în timpul domniei Sf Constantin Brâncoveanu. Tradiția tiparului în Țara Românească. Funcția tiparului pentru Domnie și Biserică. Centrele tipografice din vremea Sf Constantin Brâncoveanu”; actrița Doina Chițescu a făcut o selecție și a recitat din versurile închinate lui C. Brâncoveanu; Maria Dobrin: lectură din romanul istoric „Să crezi în vise”; poetul Gheorghe Albu: lectură poezie proprie; Maria Klein-Liceul Dinu Lipatti a cântat, foarte frumos; Marius Bălan din Pitești a cântat și domnia sa la fel de frumos. Au fost prezentate trei cărți: „Pe drumul sudului.Potlogi urbani. Oameni, locuri, istorii” de Valentina Vasile; „Reverberații brâncovene” cu creațiile poetice distinse la Concursul de Poezie de anul trecut; „Poezia românească de la Dosoftei la Nichita Stănescu” de Aureliu Gogi. Partea întâi s-a sfârșit prin cuvântul celor doi invitați de marcă: Nicolae Georgescu - cunoscutul eminescolog, care, de această dată și-a declinat această calitate și a făcut o scurtă comunicare despre Brâncoveanu! și Aureliu Goci (care și-a prezentat cartea).

Ion Marin Croitoru

George Coandă

Marian Ilie

Nae Georgescu

Aureliu Goci

Valentina Vasile

Partea a doua a Forumului a constat în distribuirea premiilor ediției a II-a a Concursului de Poezie efectuată chiar de juriul concursului: George Coandă președinte de onoare, Marian Ilie - președinte executiv, Valentina Vasile-secretar și membrii juriului: Vilia Banta, George D. Pites, Constantin Voicu.

NOTA: În numărul pe luna septembrie anul curent ziarul de cultură „Cultura vâlceană” va prezenta pe larg evenimentul de la Potlogi.

Simion PETRE

„BRÂNCOVENIANA”, EDIȚIA A II-A - DETALII PENTRU INFORMARE PUBLICĂ

Marian ILIE

Cea de a doua ediție a concursului de poezie „Sub crucea Sfântului Martir Constantin Brâncoveanu” organizat în cadrul Forumului național cultural „Brâncoveniana” se apropie cu pași repezi de final. Juriul și-a făcut datoria și suntem în măsura să vă aducem la cunoștință rezultatele.

La concurs s-au înscris 48 de participanți din țară și din afara țării (R. Moldova, SUA, Israel), de la care s-au primit peste100 de poezii tematice, anul acesta sfera tematică cuprinzând întregul spectru al poeziei patriotice. S-au acordat un numar de 15 premii, conform listei din ataș și trei distinctii special din pertea socitiei DAR development. Și de data aceasta a fost o jurizare de excepție, membrii juriului necunoscând decât acum, la primirea prezentului mesaj, cine sunt autorii ale căror creații le-au punctat.

Ca deobicei, festivitatea de premiere are loc în ultima parte a manifestărilor derulate anual sub genericul “Brâncoveanu și epoca sa”, prin care la Potlogi se marcheaza Ziua Sfinților Martiri Brâncoveni. Anul acesta, date fiind dificultățile de comunicare și socializare legate de pandemia COVID-19 am fost puși în situația de a decala cu o lună programul manifestării, ceea ce ne-a permis totuși să marcăm și cea mai mare sărbătoare religioasă a toamnei, Sfânta Maria Mică, și să slăvim Nașterea Micii Domnului cu un gând pios la Doamna Maria Brâncoveanu, soția voievodului martir, întru a cărei cinstire s-a acordat un premiu special.

Festivitatea acordării premiilor, care include și lansarea plachetei colective cu creațiile premiate la ediția inaugurală de anul trecut, va avea loc sâmbătă 12 septembrie 2020 ora 11.00 la Palatul Brâncovenesc din Potlogi, cu respectarea măsurilor impuse de starea de alertă.

PREMIILE:

1. Trofeul “Brâncoveniana” acordat de președintele de onoare al al Forumului național cultural “Brâncoveniana” – Simion-Petre Cichirdan (Râmnicu Vâlcea). **2.** Premiul Doamna Maria Brâncoveanu acordat de S.C. CRIS SRL Potlogi – Florentina Chifu (București). **3.** Premiul Petru Cercel al Complexului Național Muzeal “Curtea Domnească” – Dan Șalapa (Drobeta-Turnu Severin). **4.** Premiul Sfântul Nifon al Arhiepiscopiei Târgoviștei – Daniel Mihu (Ploiești). **5.** Premiul Grigore Alexandrescu al Societății Scriitorilor Târgovișteni și revistei “Litere” – Magda Hărăbor (Brasov). **6.** Premiul Vasile Cârlova al Asociației Naționale Cultul Eroilor “Regina Maria” și revistei ”Eroica” – Daniela Albu (București). **7.** Premiul special al Editurii Betta și revistei “Arena literara” – Dimitrie-Sorin Pană (Titu, Dâmbovița). **8.** Premiul Marin Grigore Năstase al Liceului Tehnologic din Tărtășești – Radu Botiș (Baia Mare). **9.** Premiul Steaua Daciei al Cenaclului “George Coandă” Potlogi – Lhana Roma-Novna (Craiova). **10.** Premiul Reverberații brâncovene acordat de președintele juriului – Emilia Amariei (Idicel, Mureș). **11**. Premiul special al Asociației DAR Development – Oana Anca Preda (Topoloveni, Argeș). **12.** Premiul “Regal literar” – Alexandra Botoșanu (Constanța). **13.** Premiul Elena și Ștefan Mihăilescu al Școlii Gimnaziale Potlogi – Marina Costa (București). **14.** Premiul Stefan Neagu al Consiliului Comunal Potlogi – Ioan Baciu (Solovăstru, Mureș). **15.** Premiul in memoriam “Vlăstarele brâncovenesti” (în afara concursului) – Mariana Nae (Potlogi, Dâmbovița)

Mentiuni speciale din partea Asociației DAR Development: Liliana Popa (București); Corneliu Zeana (București); Eugen Laurian (Bragadiru-Ilfov)

SIMION PETRE CICHIRDAN

DOAMNE AL TĂU ROB VALAH ȘI...BASARAB

1.
Ne-am asumat această paternitate: posadă roșie, albă, nălucă posadă,
năprasnică a marii bătălii din istoria Oltului și a acestui frunziș,
povârniș, frecvent întâlnit pe toată lungimea și-nălțimea Carpaților Getici.
Loc sacru de revărsare al spiritului dac și roman, valah,
între cele două spații adiacente ale Carpaților Meridionali...
Și de ce să nu-i fi condus călăuza numită chiar de marele stăpân de locuri și oameni,
Basarab rege, pe mercenarii lui Carol Robert la drumul mare
înspre importantele hotare, drum care se înfige ca un cuțit
din Valahia transilvană direct în inima Valahiei de peste munte
stăpână de mare, stăpână de Dunăre, stăpană de sare
când...acolo unde până și norii aducători de foc și de apă
se fac totuna cu pădurea când trec dintr-o parte în alta
răscolind același pământ și același loc
unde și vulturul cu patru ochi se înfiorează
când aude și vorbește cu basarabeanul pre limba sa
vulturească cerșindu-i carne de cal și de om!
2.
Mi-ai dat zâmbet și rânjet de lup
rânjet de câine flămând pentru lupi...
stăpâni și părinți, rânjet de lup
mi-ai dat rânjet de câine și lup
pentru străinii călăi care din trup de părinți
au mușcat scheunând ca lupul turbat și flămând
de carne de mort strigându-și hoitul deja fără colți
și sânge să sugă din cei fără dor
și care-au furat trupul pământului negru de Basarab înaripat
și Tată valah
și mamă, și surori și frați...
Basarabia urâtă și grasă lăsată istoriei pradă
și-a dăruit frumusețea Oltului brazdă!
Mondială și arogantă, ea care i-a trimis
pe toți!...cai și căruțe
pe Mureș, pe Someș, pe Olt
nu ca hoți! ci ca fiii Domnului...
Noe și Iacov le-au dat nume
neputând trăi cal fără om și om fără cal
capră și țap, om fără soață, oameni și cai
fără căruțe, câine și om legat de căruță.
Ea mondială și arogantă care i-a lepădat
și alungat pe mame cu pruncii la sân
cu fete fecioare și fete bătrâne, sorori și frați...
Doamne! nu fi supărat! că pe toate le-ai rânduit și așezat
ca femeile să rămână cu-ai lor bărbați.
Zmei, bărbați și femei, frați și surori ca zmei.
Zmei, bărbați și femei, frați și surori ca zei.
Unchi și surori, verișori, bunici și frați ca zei și ca zmei.
Oltul cel mare la Râmnic pe Nistru și Prut i-a răzbunat!
Ca lupii Basarabii au strigat și luptat.
Cu bocet și rânjet de lup au plecat și mie moștenire
mi-au lăsat urletul și văzul, auzul cu ecoul vremurilor de-atunci și de azi!
Să mă visez călare pe lup, pe cal cu steag și cap de lup,
și vuiet de ghiaur din șira spinării de balaur să rup...
Cu foame de lup, cu rânjet și râset pe tipsia în valuri
a Oltului maluri să-i spintec de gât între ale Oltului maluri...
Să sorb aer, vânt și văzduh, să nu mor, să beau aer și vânt
să visez cum Decebal și-a luat gâtul cu bardă de dud, să lupt și să cânt
și cum Burebista la Ocnele Mari peste ei a turnat sare
...peste balauri.
Basarab vulturul cu patru ochi în vârf de munte
în plin de câmpie și-n haită de lupi peste dumnezeii lor
s-a aruncat și gurile de foc ale balaurului le-a stins cu apă și sare
cu vin din oțet
iar limbile le-a aruncat sub Oltul cel mare, curs de apă tare.
În Olt i-a îngropat,
... sub valuri!

DRAGOȘ TEODORESCU

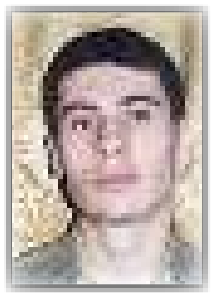

Poezii

ANTICARIAT

În vitrina
cu păpuși crepusculare,
cărțile râd, transparent,
mirosind
a noapte...

CONFESIUNI

Astăzi, am învățat să nu mai fiu tânăr,
așa cum cerbii, în munți,
învață să simtă
mirosul negru al lupilor;
pe câmpul de luptă,
ca un joc,
anii și-au risipit flăcările
în carnea ochilor mei

o, cât de puternic mi s-a înfipt cenușa
în umăr,
lăsând acolo urmele aspre;
din nord
turmele sufletului au plecat, lung, către toamnă,
ascultând
tăcerea râului Styx

astăzi am învățat că nu mai sunt tânăr...

CULORI

În această zi, suntem gri-
atât de gri
încât râurile noastre
fug către nord,
în stoluri de păsări polare,

În această zi, suntem roșii-
atât de roșii,
încât buzele noastre
călăresc unicorni,
iar vinul țipă,
traversându-ne venele,
ca un arhanghel de după-amiază

În această zi, suntem negri-
o, atât de negri,
încât fețele noastre cresc,
traversând orizontul,
devenind măști
pentru obrajii zeilor războinici...

jocul continuă,
în cele douăzeci și patru de colțuri
jocul continuă,
ascuțindu-și ghearele
micul motor al indiferenței,
dansând în noi,
fără pauză,
răsturnat pe stalactite lungi,

în cele douăzeci și patru de colțuri,
în cele douăzeci și,
în,
un tigru flămând
mângâie brazdele de lapte...

EX LIBRIS

A fi-
ochii îmi țipă,
ca un vaccin,
în carnea
catedralelor de lemn...

LILIANA POPA

PENTRU TINE, ÎNGERUL MEU

CORINEI

din sicriul meu
prea mic pentru tăcerile mele
se revarsă iubirile
locuite de păduri
de soare
de izvoare
de cele șapte vânturi
de poveștile iernilor
ce-mi tac în piept
cu pământul lipit de picioare
de liniștea de aur a serii
de clipa cât un sărut
de crestele ce mă sprijină
să număr norii
și moartea căprioarelor
de iubirile mele
pentru toți oamenii
și pentru tine, îngerul meu

SECOL DE SINGURĂTATE

mantia fumegîndă a vîntului
aripă prinsă pe umărul serii
adună frunzele ce albesc
cu timpul,
cu secolul de singurătate,
cu moartea,
cu viața.
peregrinul anonim
are mereu rezervat ultimul vals
și umbra străvezie a ceții.
trei frunze mi s-au prins în păr
două mi s-au așezat în palme
și sub petecul meu de cer
vom depăna fiecare poveste
pe care o voi scrie cu degetul
pe geamul ferestrei,
pentru alt veac.

COMANDĂ ÎNGERE POTOP

trecusei să îmi spui
ce dor ți-a fost de mine.
eu dăltuisem demult norii ivorii
în trepte,
cu bătăi de inimă.
eu pot urca
tu cobori
doar în nopțile de ajun
nu mai ajung treptele.
ții minte jocul de demult
pe scara mea de început de lume ?
pe prima treaptă cîntai
pe a doua iubeam
apoi au început să înflorească celelate trepte
și privirile
într-o seară verde
în tăceri fără crepuscul.
îngere,
uite o himeră
cum își desenează
întortocheate neliniști acuarelate.
comandă îngere potop
să-i spele culorile de apă.

NICOLAE NISTOR

SAMARIZAT PENTRU RĂZBOI

nu-mi place să car bagaje
sau servietele altora
nici să umblu la patru ace
am făcut așa ceva pe vremuri
când lucram ca manager
obișnuiesc să-mi vând cărțile
oriunde m-aș afla
în bar la o adunare publică
între prieteni
astăzi este greu pentru mine
trebuie să car la mine măștile
gelurile de mâini mănușile
termometru profesional
să verific temperatura
aparatul de glicemie
să văd ce fițe încearcă pancreasul
aparatul de tensiune să
verific inima mea de poet
apoi telefonul care omoară bufonul
apoi cărțile mele pentru
a mă da mare în cartier
față de amicii mei
sau adversarii mei
nu am uitat portofelul și cardul de sănătate
dracu știe poate leșin pe stradă
sau la cineva cu 120 la picioare
păi rucsacul și ăsta trebuie să-l car
un tricou când transpiră de nervi
pardon și cardul bancar
și facturile
cu ochelarii ce faci?
domnule acum sunt samarizat
pentru război
vorba comandantului din armată
ia-i valingul din față soldatului conlocuitor
samarizează-l pentru război
dă-i azimut și trimite-l pe front
dacă mănâncă bine ne ocupă țara
așa că este bine să-i ocupăm noi pe ei
am ieșit în stradă telefonul sună
o firmă vrea să-mi vândă măști și mănuși
alt telefon de la fisc
trebuie să aduc actele firmei
dezinfectate
și la zi cu evaziunea
nu pot să stau pe bancă la bloc
sunt puține și ocupate de privilegiați
dacă trec strada mă ceartă vecinii
că le aduc covid
poate ajung la frizer
este bine să ai adidas de rezervă
să-i schimbi pe cei care au clor
disperată soția mă sună
să iau și casca de soldat
și un energizant că barurile
sunt închise
și doctoriile programate
domnilor când să mai citesc
când să fac sport
și televizor este plictisit de mine
două zile nu a avut imagine
este un led care are creier
ce mă ăsta mă tine treaz zi și noapte
îi arăt eu lui leneșului
un gras are nevoie de confort
așa că trec pe autoizolare la domiciliu
plătesc online peste tot
la medic trimit pe altcineva
să spună că sunt ocupat
să lansez o carte pe bloc
cu respectarea distanței sociale
mâncare primesc la domiciliu
ei cam așa trebuie să faceți
așa că antrenați-vă să aveți
rucsacul cu amintiri la voi
păi vom fi soldați în bazele militare
de cartier
pregătiți de război între noi
femeile vor flutura stegulețele
de la balcoane
și vor striga nu uita de leușteanu
la market este scump și bine păzit
of am uita de multe obligații
dacă mi le amintesc
și nu mă ia poliția sau cine știe
extratereștrii lui Bill
le rezolv eu
mișcări mari de trupe pe stradă
mașini și girofaruri
care anunță orele de instrucție
dau un telefon așa samarizat
la cei dragi
cine știe poate pierd
numărul de ordine de la gât
oricum în izoletă nu am loc
doar sunt un scriitor cu greutate

CRISTIAN OVIDIU DINICĂ

BLOCUL FĂRĂ MEMORIE

Iarbă aruncată în sus cu verdele la timpul prezent
scheletul de fier păzește intrarea blocului
precum un paznic ce-și rotunjește
mustața la ultimul fum de țigară din cenușă renăscut
blocul vechi își schimbă straiul cu polistiren expandat
pentru nopți insomniace ca într-un joc de copii
se va închide copilăria în nisip
blocul ascunde trăsături umane între ziduri
tencuite cu palmele ude
de ființe coborâte dintr-un alt univers,
sunt salahorii speranței,
șenile albastre strâng în brațe pereții să nu răsufle timpul,
la fiecare etaj liniștea este spartă, forfecată cu migală
în culori vesele ucenicii duc cu ei zâmbetul sacrificat,
cutiile poștale părăsite de noroc au plecat să-și facă
toaleta în grădina publică
este plină de moloz cărarea ruginită în frunzele toamnei
blocul nu se predă, nu plânge în chingi de schelă strâns
ca un uriaș vegheat de vulturi rezistă,
maleabil, sociabil cu glezne de beton armat
și cărămidă asemeni unor perechi de urechi ascultă
cuvinte răvășite în ploaie,
aici straturi de viață miros a parafină și conservanți,
domnișoara de la etajul doi primește săruturi pe rețetă,
la prânz avortează cerul,
seara pregătește așternuturi noi
pentru o noapte de dragoste
în camera mea întunericul înlocuiește lumina
unui zâmbet cu lacrimile uscate ale vremii
zugrăvită pe verticală,
seara veioza adună respirația gândurilor forțate să trăiască
ca o grădina rămasă în zăpada timpurie,
vecinul meu de apartament crește lupi,
duminica îi scoate în ogradă,
se aud zgomote ca într-o pădure
sfâșiată de fugere,
cerul se aruncă pe brânci,
de la geam văd pașii templierilor
pe ziduri călărind umbra,
umblă cu capul desculț să adauge tăcerea soarelui,
calcă pe raze ca într-o sală de bal cu candelabre
ce varsă lumina domol pe epoleții lor de argint,
le dă putere să urce în istorii sărăcia
nu au leac pentru ea, povestea lor de iubire
este scrisă de un Dumnezeu aspru,
pe acoperișul devenit trambulină poeții sinucigași
plătesc în avans
cu versuri dintr-un alt veac, saltul în gol.

PAVEL RĂTUNDEANU FERGHETE

CU FAPTE VREDNICE ȘI BUNE: PACE ȘI PÂINE

Ajută-mă, Doamne, în tine să-mi aflu pur și simplu: nădejea,
Duhul sfânt coborât pe pământ pentru a-l sfinți ca Altar Sfânt,
în sufletul veșnic dezamăgit, să pătrundă talantul înmulțit-Duh Sfânt,
că a suferit fără leac cel mult iubit,
în vec, ca eu, în el să-mi înmulțesc dar din dar, cu bunătate și har, dreptul cu trăire,
în iubire și binecuvântare întru răsărit de soare,
aflându-mi, în marele El, salvarea-n bine,
găsindu-mi, în Tine nevoia și anevoia în nădejdea,
pentru a-mi afla mângâierea, puterea și îndurarea,
paza bună de piza rea
care slășuiește bolundă, nebună: boală și rea
și, în România, țara scumpă și a mea.
Tu, Doamne, fii-mi mântuirea, salvarea poporului și pentru România!
Ajută-mă, Doamne să-Ți fac voia și precum a Ta vrere,
să-Ți fac sincer plăcere,
pe pământ și-n cer să fiu vrednic îndreptar și reper,
ca-n veci ca pasăre care pe graiul ei pire, niciodată eu, să nu pier !
Ajută-mă să pot cumpăni, în rostul și folosul oamenilor,
stăpân pe sine ca măsură a lucrurilor,
românilor cu minte și de frunte, să le stea bine ca popor
căluzit de Tine, sub falduri de tricolor,
în veci de veci: pomenire și cinste a lor, că-s candidați la fericire, cu drept la înviere!
În bonus cu zilele să se adune-n lume și-n noua ordine mondială
a românilir de anume: renume,
să prisosească pacea și pâinea patriei sfintei limbii române,
cu fapte vrednice și bune,
culme peste tot belșug după brazda de sub plug, belșug de pace și pâine-n lume,
nimic din bine să nu ne smintească,
nimic șuhan în război, Doamne,
să nu dezbine !

PRIN LUMEA VĂZUTELOR ȘI A NEVĂZUTELOR

CU POETUL ȘI PROZATORUL ADRIAN ALUI GHEORGHE

Felix SIMA

Poetul Adrian ALUI GHEORGHE, în cea de-a patra carte a sa de versuri, „Cântece de îngropat pe cei vii", apărută la Casa de Editură „Panteon", în 1993, lector Daniel CORBU, incrustează pe două pagini fragmente din notele critice care i-au fost dedicate cărților sale anterioare: „Ceremonii insidioase", 1985, „Poeme în alb-negru", 1987 și „Intimitatea absenței", 1992. Să le consemnăm și noi, pentru actualizare:

„De la seducția realității cotidiene, recuperată colocvial și antiliric în primele două cărți, la „exilul" în imaginarul poetic, reflexiv și liric deopotrivă, din „Intimitatea absenței", Adrian Alui Gheorghe a făcut un drum în afara traseului comun generației cu care a pornit (de altfel, în afara traseului comun generației s-au situat și alți optzeciști în cărțile lor de maturitate), un drum ce va duce, probabil, după epuizarea segmentului manierist ori „decadent" de acum, spre o recuperare „reformistă" a vitalității de odinioară". (Laurențiu ULICI)

„... pare a fi un poet adevărat, cu o mică notă personală rezultată din combinația de banal, prozaic, cotidian, cu o fantezie a metaforei care merge de la „decadentismul" bacovian, simbolist, până la insolitul suprarealiștilor". (Nicolae MANOLESCU)

„... este un remarcabil poet al trecerii și al stingerii. În „Intimitatea absenței", el este deja un profesionalist care stăpânește o excelentă tehnică a rostirii poetice". (Cornel UNGUREANU)

„...deseori „tablourile" evocate devin texte conștiente de sine. Realitatea intră în competiție cu poemul. Poemul tinde să țină loc deexistență și, la rândul ei, realitatea foșnește „a hârtie pregătită să primească poezia". (Claudiu CONSTANTINESCU)

„... este unul din poeții adevărați ai generației 80,înzestrat cu darul și știința de a preface lumea- uneori derizorie- pe care o traversează într-o lume a oglinzilor, fascinantă și, deopotrivă, deformantă, în care se reflectă individualitatea poetului bântuit de tentația arhitecturii textuale". (Traian T. COȘOVEI)

„Volumul „Intimitatea absenței", bine articulat și menținând cota unei încrâncenări ce nu evită paroxismul, este printre cele mai interesante apărute în acest deceniu..." (Cristian LIVESCU)

„Îmi vine să cred că Adrian Alui Gheorghe este un poet dintre cei atât de dăruiți cu har, că frumusețea poeziei nu și-o datorează lui însuși, ci unei miraculoase acumulări de spirit din timpuri foarte adânci". (Constanța BUZEA)

„O sensibilitate reprimată, mereu în alertă, simțind agresiunea și ostilitatea obiectelor se dezvăluie fără falsă pudoare..." (Radu SĂPLĂCAN)

„Spiritul versatil al imaginii lumii pe care o acreditează poezia este o altă constantă a acestei poezii de comperaj între afect, existent și realitate:populând un interior cu memorie, poetul devine adeptul libertății anarhice, neconstrângătoare, nepervertitoare..." (Alexandru PINTESCU)

„Combinând imaginile cotidiene cu cele ficționale, Adrian Alui Gheorghe înscenează un spectacol al decăderii, pe care îl contemplă cu conștiința clară a ceea ce s-a pierdut..." (Vasile SPIRIDON)

„Poate părea ciudat că deși există tentația ludicului și a livrescului, poetul este dominat de obsesia morții și nu a uneia teatrale, în decor funerar și înconjurat de iubiri ftizice, ci având acut senzația extincției, învățată parcă pe de rost, programată în amintire ca o madlenă proustiană..." (Ruxandra CESEREANU)

ADRIAN ALUI GHEORGHE

Comunitatea artistică

E o casă plină de poeme.
Tata poem, mama poem, copilul poem.
Pe pereți sunt atârnate poeme.
Pe o masă poem o bucată de poem așteaptă
Satârul poem să-l împartă în bucăți de poem
Care vor fi puse pe o tavă poem
Care va fi împinsă brutal pe fundul
Cuptorului poem.
Tata poem stă înfipt într-un scaun poem
și citește poeme dintr-un ziar.
Are ochelarii poem pe nas
Parcă e o paiață scoasă din uz.
Copilul poem a spart un poem și acum
Adună cioburile:
Vai, nu arunca poezia la chiuvetă
Că se înfundă canalul poem,
Strigă mama poem.

Bătăi în ușa poem:
copilul vecinilor a venit
să împrumute două poeme
(„numai până marți!" a spus tata).
Mama poem îi împachetează două poeme
Îl mângâie pe creștet
(„ce mare te-ai făcut!")
și brusc înduioșată de tentația artei
în mica noastră comunitate
îi spune cu voce domoală:
pe unul dintre poeme puteți să-l păstrați
e mica noastră contribuție la
sentimentul de zădărnicie care ne leagă.

Epilog

Dacă luăm în considerare faptul că toți suntem
condamnați la moarte într-un fel sau altul
de o instanță sau alta
e posibil ca toate lucrurile acestea să aibă un sens.
Ultima masă (a unui condamnat la moarte) e ca și prima:
ne alimentăm frica.
De asta
dacă întrebi hârtia,
dacă întrebi litera care se rotunjește
în vârful peniței,
răspunsul e unul singur:
poetul e condamnat la moarte.
El își scrie mereu
cu fiecare pagină
ultima dorință.

Cred că nici cititorul nu se simte mai bine.

Însă, trebuie să recunoaștem, în acest moment cititorul este, cât de cât, prevenit.

***

Astăzi am văzut locul în care îmi va fi mormântul din cimitirul „Eternitatea" din Piatra Neamț, loc pe care l-am primit, pe gratis, ca efet al faptului că sunt cetățean de onoare al orașului.

Mormântul meu e gol.
Am înviat demult.

Sperăm că Omenirea va avea grijă să nu mai dispară Biblioteca din Alexandria!

Sentimentul de zădărnicie care ne leagă vine din durata efemeră a vieților noastre... ne-am întâlnit în timpul vieților noastre scurte și... nu se știe dacă ne vom mai întâlni, vreodată, pe undeva... Cel puțin, din viața aceasta să plecăm cu amintiri frumoase, unul despre altul... Fantezia Poetului fiind debordantă, creația sa trebuie să treacă dincolo de hotarele cătunului, orașului și dincolo de hotarele țării sale. Adeseori, creatorul pierde din vedere acestea...

Adrian Alui Gheorghe nu pierde din vedere.

FELIX SIMA: „POEZIE VOLATILĂ"

(Editura „Mircea cel Bătrân", Băile Olănești, 2019)

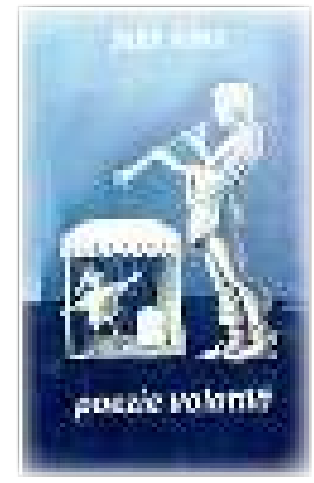

Adrian ALUI GHEORGHE

Un poet total atipic pentru generația lui („Generația 80") este Felix Sima care a scris, încă de la primele versuri, pe limba proprie, avînd o dulce inconștiență: de a fi el însuși. I-am citit cu „înfrigurare" primele cărți, „Cineva mai tînăr" (1978) și „Înfriguratul Fierbinte" (1980), iar dacă fac o incursiune în „spațiul memoriei" descopăr că încă mai țin minte cîteva dintre poeziile lui, publicate în acea vreme. Multe dintre poezii i-au fost preluate de folkiști, altele au devenit pur și simplu folclor. Iată o poezie, pe care mi-o amintesc încă, de o ingenuitate dezarmantă, pe care o reproduc din memorie: „mai mulți copii mergeau prin flori/ le vizitau ca la muzeu/ acest băiat strângea culori/ această fată nu sunt eu// afară-i așteptau părinții/ și parcă-aveau ceva de spus/ le tremurau în gură dinții/ copilul meu este mai sus// mai mulți copii mergeau prin flori/ ca fluturii strîngeau mătase/ acest băiat strîngea culori/ această fată mă uitase// aveau topoare de argint/ cu coada lungă și sculptată/ copiii noștri nu ne mint/ copiii noștri ne zic tată// și se înțeapă în stamine/ li se deschide apoi ușa/ privesc la ei, privesc la mine/ o fată și-a pierdut păpușa// mai mulți copii mergeau prin flori/ le-au vizitat și-au coborât/ acest băiat a strâns culori/ cu greu l-am mai recunoscut" („copiii care merg prin flori").

Sau această definiție a poeziei, demnă de orice antologie a genului: „numesc poezie/ partea de vorbire/ care nu se aude/ și nu se scrie".

O vreme nu am mai știut lucruri noi despre Felix Sima, nici cu cărțile apărute între timp nu m-am mai „intersectat", de asta m-am bucurat să primesc această antologie de autor, care îi cuprinde cam toată opera, bine „agrementată" cu note critice și cu o minuțioasă desfășurare bio-bibliografică. Cu această ocazie am recitit balada „Femeia boabelor de rouă", apărută în cartea de debut, de o simplitate dezarmantă, bacoviană prin ritm, o replică parcă la „Corydon"-ul lui Radu Stanca:

„femeia născută
din boabe de rouă
mai crește când ninge
mai crește când plouă
când lung te privește
cu multă sfială –
ea poartă în ochii-i
discreți – umezeală
când trece pe poduri –
în valuri îi scapă
privirea – și apoi
se-aruncă în apă...
rămâi fără ea –
prietenu-mi spuse –
femeia pe râuri
se duse... se duse...
o vezi? ai pierdut-o
îmi spuse și râul...
plouat este cerul
plouat este grâul
încuiați în casă
când ninge... când plouă...
femeia născută
din boabe de rouă"

Un poem cu un titlu oximoronic, „Înfriguratul Fierbinte", propune o ființă fictivă, marginală și cosmică în același timp. Este ceea ce spunea Roland Bhartes despre poezie, că ar fi „truda corpului impregnată limbajului":

„el are ochii cei mai limpezi
când adevărul nu îl minte
se naște crește dar nu moare
Înfriguratul cel Fierbinte
în sferă dacă-ar fi închis
în scut de fier- el totul simte:
dezamăgiri și răutăți
Înfriguratul cel Fierbinte
te cheamă ori de unde a-i fi
să îl asculți să iei aminte
când faci un pas în plus în jos
Înfriguratul cel Fierbinte
și te lovește simplu pur
cu palmă dreaptă de părinte
când te abați din drum deschis
Înfriguratul cel Fierbinte
repet în strofa cea din urmă
tot ce spuneam mai înainte:
nu-l așteptați- El vă găsește
Înfriguratul cel Fierbinte"

Un adevărat tablou votiv, desenat cu culori vegetale pe un zid afumat de mănăstire sau resturile dintr-un palimpsest descoperit prin decojirea peretelui cu unghia (sau cu pleoapa?), întîlnim în poemul „Filigran de carte veche":

„Filigran de carte veche
La o moară de hârtie –
Cu călugăr ce citește
Și călugăr care scrie...
Aplecați pe-o coală albă
Îngălbenind, de timp adusă,
Unde slova cea de taină
Din vechimi rămâne spusă...
Parcă-ar fi în zaiafeturi,
În rădvan ducând ființa,
Pe un drum de țară verde
Colbuindu-și suferința...
A fost scris în tencuiala
Dalbei noastre de chilii
Să urmăm un fir cu Oltul
Ce lovește-n temelii...
Ne mai bate câte-un clopot,
Semn că moartea mai trăiește,
Duhul Sfânt mai varsă lacrimi –
Lemnul crucii putrezește...
Suntem iar în zi de Faceri!
Cine, dealul o să-l urce?
Fi-vom iar în nopți de Patimi!
Trecem toți printr-o răscruce...
Pentru noi, din vreme-n vreme,
Îndeobște către seară,
Ne mai cade-o stea în palmă –
Fie Steaua cea Polară!"

Poezia lui Felix Sima o ții în buzunarul secret de la cămașă și o scoți din cînd în cînd să o citești, ca să simți că sufletul vorbește pe limba îngerilor.

Piatra Neamț, 18 aprilie, Sâmbăta Paștilor, 2020

ARHITECTURA MĂNĂSTIRII BISTRIȚA - Stilul pașoptist (I)

Arhim. Veniamin MICLE

Revoluția din anul 1848, desfășurată în diferite țări din Europa, a dat semnalul deșteptării naționalismului popoarelor, motiv pentru care a fost numită „primăvara popoarelor". Deși înăbușită, ea a fixat pe termen lung obiectivul creării statelor naționale europene. Făuritorii Revoluției, intelectuali cu vederi largi, erau mari cunoscători ai cauzelor complexe: economice, sociale, politice, și nu în ultimul rând naționale, adică dorința de independență a tuturor statelor și nevoia de unire a celor fărâmițate. Pentru afirmarea naționalismului, intelectualii pașoptiști au creat curente specifice în toate domeniile: culturale, naționale, artistice și arhitecturale. În arhitectură, caracteristic este combinarea stilului neogotic apusean cu stilul bizantin răsăritean.

Astfel, în Țara Românească, s-au proiectat refacerea în stil pașoptist a mănăstirilor Tismana, Arnota și Bistrița. Dacă la primele două, s-au realizat numai clădirile împrejmuitoare, iar bisericile au rămas cele originale, monumentul reprezentativ al stilului îl constituie Mănăstirea Bistrița, unde atât clădirile cât și biserica au fost construite în același stil. Astfel, ea rămâne ca exponentă reprezentativă a „stilului pașoptist", potrivit opiniei emise de Rodica Stăncioiu: „Secolul al XIX-lea a însemnat pentru țările române începutul afirmării naționale, racordarea la circuitul civilizației continentale...; ele au făcut eforturi de modernizare a suprastructurii bazate, atât pe realizări proprii cât și, în parte pe asimilarea unor elemente ale culturii din Europa apuseană".

Ales domn al Țării Românești în prima jumătate a secolului al XIX-lea, Gheorghe Bibescu (1842–1848) inițiază, printre altele, o amplă acțiune de salvare a vechilor monumente naționale, fiind recunoscut ca mare protector al lor. Conștient de complexitatea lucrărilor cerute într-o operă de restaurare, apelează la arhitecți străini cu studii de specialitate și experiența necesară, angajând pe vienezii Ioan Schlatter, Iulius Fraywald și Anton Heft. Primul este numit „arhitect mănăstiresc" și va contribui, până către sfârșitul secolului, la restaurarea aproape a tuturor monumentelor afectate din principat.

Cunoscând împrejurări favorabile, renumitul egumenul Gavriil Petrovici al Bistriței (1829–1857) înaintează domniei, în anul 1845, un memoriu prin care propune restaurarea Mănăstirii. Domnitorul o cunoștea din verile petrecute la Hurezi; aprecia strălucitul ei trecut de vatră culturală și spiritualitate a țării, prefera clima blândă și cadrul natural admirabil în care era amplasată, motive suficiente pentru aprobarea solicitată.

În acest sens, domnul Bibescu încredințează întocmirea documentației grupului de arhitecți condus de Ioan Schlatter. Grandiosul proiect aparține lui Iulius Fraywald, cum notează inteligentul monah, econom și viitor egumen bistrițean, Teodorit Zăgănescu: „Fraywald arhitector a făcut planul acestei sfinte Mănăstiri".

Lucrările au început în anul 1846, sub conducerea lui Iulius Fraywald. După demolarea vechilor clădiri, s-a nivelat terenul și s-au construit ziduri puternice pentru sprijinirea teraselor formate la sud și vest de viitoarele clădiri. Spre est, construcția are o puternică temelie, înaltă de 8 m, realizată din piatră cioplită. Comparând lucrările de la Bistrița cu cele de la Cozia, la 13 noiembrie 1847, Schlatter raporta: „Cu toate că la clădirea acestei Mănăstiri se vor face multe temelii, mai cu seamă despre nord și răsărit, dar lucrarea de aici tot nu va pricinui atâta greutate ca cea de la Mănăstirea Bistrița". Totuși, la data respectivă, lucrările erau foarte avansate. În 1846 se terminase în roșu pavilionul sudic, iar în 1847 a fost tencuit interior și exterior, iar ferestrele erau toate montate; pavilionul nordic era terminat în roșu, acoperit și o parte tencuit; pivnițele, bucătăria și brutăria, amplasate în acest pavilion, precum și încăperile din cele două turnuri, erau boltite. De asemenea, clopotnița se afla ridicată „până la jumătate din înălțimea ei hotărâtă". Clădirile economatului se construiseră deja până la „înălțimea de trei stânjeni, zidite peste tot din piatră"; raportul mai preciza că, „la aceste clădiri fiind poziția locului favorabilă, s-a mai făcut încă o altă pivniță, afară de cea care este proiectată în plan". Cu privire la biserică, „ferestrele și ușile s-au isprăvit toate, precum și o parte din geamurile lor, care se vor găti peste iarnă".

Prin raportul din toamna anului 1847, arhitectul Ioan Schlatter informa Departamentul Credinței că: „Toate clădirile de căpetenie, împreună cu clopotnița și clădirile iconomiei se vor putea găti cu totul până la sfârșitul anului viitor, de va fi vremea favorabilă, iar biserica se va găti numai din roșu". Din nefericire, se ivesc probleme tehnice și, mai ales, evenimente politice neprevăzute. După terminarea pivniței de sub pavilionul nordic, apare un izvor de apă care o inundă. Pentru protejarea ei, s-a impus executarea unui canal de-a lungul „curții iconomiei". Gura canalului începe în partea vestică, aproape de clopotniță, ocolește clădirea și se termină în partea extremă de est. Raportul arhitectului menționează că „acest canal, în lățime de 2 muhuri și înălțime de 4 muhuri, este zidit peste tot cu piatră și boltit deasupra cu cărămidă. Canalul s-a săpat mai peste tot în adâncime de circa 4 stânjeni, și nefiind pământul bun, cu multe ploi, se tot surpa șanțul, pricinuind cheltuieli însemnate". În secțiune, canalul se prezintă exagonal, cu o latură mare în partea inferioara, și alta mai mică, în cea superioară. De asemenea, se precizează că „lucrarea acestei Mănăstiri se isprăvea cel puțin cu un an mai înainte dacă era locul regulat, prin care s-a pricinuit multe piedici, mai cu seamă la săparea șanțurilor". Dacă problemele tehnice au fost rezolvate de iscusiții arhitecți, evenimentele sociale și politice, cauzate de Revoluția din 1848, au determinat abdicarea domnului Gheorghe Bibescu. În consecință, șantierul de la Bistrița și-a încetat lucrările. Ele au fost reluate abia în anul 1852, fără a mai cunoaște ritmul inițial; totuși, în 1855 se termină biserica, fiind sfințită la 15 august de mitropolitul Nifon al Țării Românești, în prezența Domnului și a Doamnei Știrbei, însoțiți de înalții demnitari ai statului.

În 1856, s-au încheiat toate lucrările, eveniment consemnat în Pisania amplasată pe zidul exterior al clopotniței, având textul următor: „Fiindcă această Mănăstire Bistrița se află în starea cea mai ruinoasă, așa, din cauza aceasta, a hotărât Măria Sa Domnul Gheorghe Bibescu, în anul 1845, dărâmarea acestei ruine, împreună cu biserica, și a se reclădi, precum există în ființă. La 26 septembrie 1846 s-a pus temeliile de M. M. lor Domnul și Doamna, în prezența tuturor miniștrilor și boierimii. În anul 1850 și 1851, din pricina evenimentelor, a fost întreruptă această lucrare, iar în anul 1852 începându-se iarăși lucrarea, în anul 1855 desăvârșindu-se sfânta biserică, la 15 august, în ziua Sfintei Mării, s-a sfințit prin Eminența Sa Părintele Mitropolit D. D. Nifon, în prezenta M. M. lor Domnului și Doamnei Știrbei, și în luna lui septembrie 1856 s-au predat toate clădirile gata. Proiectele acestor clădiri s-au alcătuit și executat prin arhitecții clădirilor mănăstirești Ioan Schlatter, Scarlat Beniș și ajutorul lor, Iulius Fraywald, sub egumenia Părintelui Gavriil arhimandrit".

Clădirile impun prin monumentalitatea lor; fațada cu mulțimea ferestrelor, turlele înalte, crenelurile pe acoperișuri și porțile masive, încadrate în portalul de piatră cioplită, creează aspectul unui castel medieval; ornamentația arhitectonică obținută din numeroase profiluri, solbancuri, nișe, arcuri din cărămidă aparentă, îndulcesc înfățișarea destul de severă și rece a construcției.

Prin poarta sudică, se pătrunde în incinta nu prea largă a Mănăstirii, în centrul căreia este amplasată biserica, la prima vedere aproape lipsită de monumentalitate, dar domină întreg ansamblu. Flancată la sud și la nord de clădirea supraetajată, prevăzută la extremitatea răsăriteană cu câte un turn înalt, unite la vest de un rând de clădiri fără etaj, la mijlocul cărora se înalță impunătoarea clopotniță; spre est incinta este marcată de un parapet, având un foișor înălțat pe stâlpi de piatră cioplită, ornați la bază și capitel cu motive florale. Întreg ansamblul reprezintă o construcție unitară în stil neogotic, caracteristic secolului al XIX-lea.

Biserica mare. Zidită după grandioasele proporții ale secolului al XIX-lea, biserica este așezată pe temelii ce „s-au făcut în adâncime de un stânjen și jumătate", și se înalță pe un soclu masiv, realizat din piatră, ornamentat în partea superioară cu ciubuce „tot de piatră frumoasă și cioplită bine". Paramentul este prevăzut cu anumite elemente arhitectonice, profiluri, ante, arcaturi oarbe, pervazuri din cărămidă aparentă la ferestrele rotunde, arcuri asemănătoare deasupra celor drepte, precum și frontoane, unul pe latura sudică, altul pe cea nordică, care creează un efect plăcut monotoniei generale a clădirii. Cornișa din piatră, tencuită și ornamentată cu profiluri, înconjură partea superioară a zidăriei, peste care domina acoperișul în două pante. În partea vestică, un fronton este încadrat de două turle cu patru laturi, având acoperiș prevăzut cu câte o cruce. Deasupra naosului, pe o bază pătrată din zidărie, se înalță turla centrală cu opt laturi, executată din lemn acoperit cu tablă; cupola, asemănătoare unui dom, se termină cu un turnuleț lanternă, așezat pe opt stâlpi; crucea de fier, înaltă de doi metri, în greutate de 200 kg, domină întreg edificiul. Inițial, acoperișul era din tinichea vopsită roșu, iar ale turlelor, din aramă, păstrată astăzi numai la turla mare. Văzând-o preotul Teodor Bălășel, scria că „biserica este o clădire falnică, în stil gotic".

Un număr de opt trepte conduc într-un mic pridvor, format din patru stâlpi de zidărie, care susțin bolta. Ușa masivă de stejar cu tăblii de nuc, montată în chenare de piatră cioplită, permite intrarea în sfântul locaș. Interiorul, dominat de lumina transfigurantă pătrunsă prin numeroasele ferestre înalte, prezintă spațiul imens al grandioasei biserici, asemănătoare catedralelor, în contrast puternic față de modestele și sumbrele biserici mănăstirești din țara noastră.

Ca elemente arhitectonice, se impun cei opt pilaștri masivi dreptunghiulari, realizați din cărămidă și adosați în paralel zidurilor laterale; uniți în partea superioară cu arcuri rotunde în plin centru, cei din pronaos susțin cupola semisferică, iar cei din naos, turla principală a bisericii.

Catapeteasma din lemn de tei aurit, a fost executată la Viena; ea desparte naosul de absida Sfântului Altar, spațioasă și semirotundă spre răsărit, fiind acoperită de o calotă semicilindrică. Absida este flancată de două încăperi; la nord, Proscomidiarul, iar la sud, Diaconiconul.

Pictura bisericii. Interiorul bisericii păstrează pictura originală, fără nici o intervenție, cu excepția unor mici degradări, cauzate de fum sau intemperii. Realizată de renumitul pictor Gheorghe Tattarescu (1820–1894), ea poartă amprenta picturii bisericești caracteristice marelui maestru: Scene iconografice puține, sfinți în proporții supradimensionate, imagini în medalioane plasate în cadre ornamentate cu flori stilizate și linii geometrice combinate artistic, iar spațiile libere, completate cu nuanțe policrome, imitând marmura.

În absida Sfântului Altar, pe bolta semicilindrică este reprezentata Maica Domnului cu Fiul în brațe, înconjurată de îngeri și prooroci; pe pereții laterali, imaginile a patru sfinți ierarhi în medalioane. La Proscomidiar, scena Coborârea de pe Cruce, executată în cărbune. Cupola turlei are zugrăvit pe Iisus Hristos Pantocrator, iar mai jos, patru sfinți apostoli, în medalioane; pe pandantivi, sfinții evangheliști, Matei, Marcu, Luca și Ioan. În naos, pe timpanul sudic, deasupra ferestrelor, scena hristologică Nașterea Mântuitorului, iar pe ce! nordic, învierea Domnului. Pe pilaștri din față, sunt reprezentați sfinții marii mucenici Gheorghe, Purtătorul de biruință și Dimitrie Izvorâtorul de Mir; urmează pe ceilalți, sfinții militari Eustatie și Mina, apoi cuvioșii Eftimie cei Mare și Grigorie Decapolitul, Antonie cel Mare, începătorul vieții călugărești, și Teodosie cel Mare, începătorul vieții de obște. Bolta pronaosului are reprezentată Sfânta Treime, iar pe pandantivi, chipuri de îngeri.

Cele doua timpane, deasupra ferestrelor, sunt zugrăvite cu scene hristologice; la sud; Înălțarea la cer, la nord: Schimbarea la Față. Peretele vestic, spre nord, reprezintă imaginea primului ctitor, marele ban Barbu Craiovescu, înfățișat cu părul capului și barba albă, privirea blândă și evlavioasă, poartă anteriu încins cu brâu și haină îmblănită, specifice marilor demnitari; mâna dreaptă o ține la piept, iar cea stângă la brâu. Pe fundalul tabloului, apare imaginea vechii Mănăstiri. Spre sud, este zugrăvit „Barbu Dimitrie Știrbei, principele domnitor, 1853", în timpul căruia a fost terminată Mănăstirea; înveșmântat în ținută oficială, poartă hlamidă și decorații, iar mâna dreaptă o sprijină pe mânerul săbiei. Pe fundalul tabloului este redată noua Mănăstire.

Pridvorul are deasupra ușii de intrare în biserică reprezentată icoana hramului: Adormirea Maicii Domnului, iar pe boltă: Cel Vechi de zile, în momentul creației lumii.

Pictura bisericii este realistă, în stil neoclasic, inspirată din pictura renascentistă italiană; pictorul Gheorghe Tattarescu studiase mai mulți ani în Italia. Proporțiile mari ale sfinților nu inspiră ideea ascetică a picturii bizantine, dar sunt realizate majestuos de pictor. Remarcabil este chipul Sfântului Grigorie Decapolitul care urmărește cu privirea pe fiecare, indiferent de locul ocupat în biserică. Pictorul Gheorghe Tattarescu a semnat opera sa pe tabloul ce reprezintă pe Sfântul Mare Mucenic Gheorghe.

După terminarea bisericii, ea a fost mobilată cu jilț arhieresc, tetrapoduri și analoguri de lemn sculptat și poleite, asemănătoare tâmplei. În stânga, un jilț arhieresc din lemn de nuc, iar stranele de lângă pereții laterali din lemn de castan, păstrate în forma originală, completează mobilierul.

De-a lungul timpului, locașul a suferit unele degradări, cauzate de fenomene naturale. Astfel, în 1876, o puternică vijelie distruge acoperișul unei turle din față, încât apa pătrundea prin bolta bisericii; peste doisprezece ani, egumenul raportează Episcopiei că de patru-cinci ani tot intervine la Ministerul Cultelor ca să o restaureze, dar n-a avut „norocirea de vreun bun rezultat". În 1907, era deteriorat întreg acoperișul; apa străbătea bolțile, iar pictura începea să cadă. După numeroase intervenții, Ministerul de resort sprijină efectuarea unor reparații, dar s-a constatat iarăși că „apa din ploi străbate prin bolți și ziduri ca înainte de a se repara".

În anul 1910, o vijelie deteriorează altă turlă. Starețul Ambrozie arhimandritul intervine la Minister, însă nu primește răspuns. În consecință, finanțează personal executarea lucrărilor, dar la începutul anului următor, vânturile produc mai mari dezastre.

Starețul Filip Florescu, la 21 septembrie 1911 propune ca întreg acoperișul bisericii să fie executat din tablă de aramă, ca turlele, întrucât tabla este învechită, iar când plouă, „apa pătrunde prin zid și strică pictura, cum se constată în mai multe locuri"; alte lucrări urgente, ca tencuirea pereților, refacerea scării de piatră de la intrare, îndreptarea crucii de la turla mare, erau semnalate în același raport.

În anul 1984, arhimandritul Veniamin Micle, starețul și coordonatorul șantierului de restaurare a întregului complex mănăstiresc, dispune confecționarea celor opt ferestre de la turla mare, repararea și vopsirea tablei de pe acoperiș, montarea jgheaburilor și a burlanelor, precum și refacerea tencuielilor și zugrăvirea în alb a exteriorului bisericii.

CENZURA ȘI CENZURAREA PRESEI ORTODOXE ÎN COMUNISM

(Urmare din pag. 4)

Preluând definiția cenzurii de la Marian Petcu („actul oricărei entități politice, religioase, militare ori administrative de a condiționa exprimarea / difuzarea de informații, opinii, idei în scris mai larg, creații intelectuale, pe care publicul are dreptul să le cunoască, în funcție de valorile pe care aceasta înțelege să le protejeze la un moment dat”), autorul precizează formele cenzurii: preventivă, a posteriori (ori postapariție) și autocenzura, aplicată mai ales după desființarea oficială a Direcției Presei și Tipăriturilor din România (D.G.P.T.).

Cunosc în mare parte problematica cenzurii comuniste, lucrând aproape doi ani (1972-1974) în sistem, „prinzând” cenzura condusă de Iosif Ardeleanu (nu știu care-i numele real, un stalinist de cea mai joasă speță, care a dispus să mi se desfacă contractul de muncă, pentru că am dat viză unor critici la adresa echipei de fotbal „Dinamo”) și de Ion Cumpănașu (o minte luminată, care a deschis mult libertatea presei, făcându-l pe mitropolitul cărturar Antonie Plămădeală să recunoască că romanul său autobiografic, Trei ceasuri în iad, apărut la Editura Eminescu în 1970, a primit totuși bunul de tipar „pentru că le-a plăcut până și lor, ceea ce era o evidentă conspirație”, iar „cenzorii au trăit și ei în acest iad, repartizați să-l întrețină. În cămerițele secrete ale sufletelor lor, mai păstrau și ei resturi de omenie”).

În principiu, cenzura comunistă avea trei obiective: 1) respectarea politicii interne și externe a Partidului și statului socialist; 2) excluderea oricăror forme de rasism, xenofobie, legionarism, fascism și 3) excluderea altor materiale de propagandă sexuală sau pornografică. Urmau alte indicații privind secretul, secretul de stat sau secretul strict confidențial, toate incluse concret într-un Caiet de sarcini. Fiecare lector împuternicit (așa se numeau cenzorii) aveau o ștampilă cu litera „T” și un număr care individualiza pe fiecare din țară. Erau cenzurate nu numai publicațiile periodice, cărțile, spectacolele (chiar și cele simfonice!), emisiunile Radio sau TVR, filmele care urmau să intre în circuitul cinematografic românesc, corespondența de la vamă (care privea relațiile cu străinătatea, conf. Legii 23), dar până și biletele de tramvai sau bonurile de la moară. La sediul central, Direcția de Literatură era condusă de două doamne, Molho și Doxinescu, extrem de cooperante cu editorii și redactorii de reviste (în epoca Ion Cumpănașu, evident). După desființarea Direcției Presei, efect al Consfătuirii de la Helsinki, în 1975, cenzura (și unii cenzori) trec la Consiliul Culturii și Educației Socialiste (care deja funcționa în paralel), unde cenzura era mai dogmatică. Pentru unii editori, desființarea cenzurii nu era bine văzută, pentru că ei înșiși trebuia să cenzureze și de aici aveau teama că „scapă” ceva și vor fi sancționați. Cunosc un director de editură care a cenzurat până și cuvântul „cruce” din descrierea unei căruțe. Până atunci, dădeau vina pe Direcția Presei, chiar și atunci când aceasta nu avea nicio vină. Multe din materialele care ridicau probleme, au primit aprobarea de publicare de la Cornel Burtică, secretarul cu propaganda al CC al PCR, un om extrem de înțelegător și maleabil (pentru care a și fost destituit). Place sau nu, dar cea mai cenzurată revistă era „Luceafărul” lui N.D. Fruntelată și M. Ungheanu (așa circula formula în interiorul Direcției Presei), iar dintre dramaturgi, la Naționalul craiovean de pildă, cenzurat a fost Paul Everac și, mai ales, Marin Sorescu, piesa sa, Există nervi fiind interzisă. Între scriitori, firește Adrian Păunescu era cel mai cenzurat, în 1990 publicând volumul de Poezii cenzurate, 782 p. (Pe larg, în articolul nostru, Despre cenzură, fără vrăjmășie, din vol. Tudor Nedelcea, Interferențe spirituale, Craiova, Fundația Scrisul Românesc, 2002, p. 393-400).

Revenind la lucrarea lui Silviu-Constantin Nedelcu trebuie să menționăm că asupra Bisericii Ortodoxe Române din Ardeal, Curtea Imperială din Viena a impus anumite restricții (cenzurare, de fapt) asupra tipăririi și circulației cărții românești din Transilvania: Hotărârea Soborului Bisericii Unite (1720); interzicerea de către Maria Tereza a importului de cărți din Țara Românească (23 nov. 1746); porunca dată vameșilor de a opri orice carte românească intrată în Transilvania (5 mai 1747); înființarea tipografiei din Blaj (18 iunie 1747) spre a contracara pătrunderea cărții românești, alte decrete ale Mariei Tereza de interzicere a importului de cărți (1768-1770), toate aceste restricții fiind pentru a destructura unitatea de neam și limbă a românilor din spațiul lor (Pe larg, Tudor Nedelcea, Carte despre carte, Craiova, Editura Alma, 2008).

Cu toate acestea, cenzura comunistă din România a fost dură, dintr-un motiv foarte simplu: statul și regimul comunist impus de Stalin în România cu tancurile și cu ajutorul cozilor de topor din țară, era unul declarat ateist-materialist și, ca atare, lupta de clasă trebuia dusă în primul rând împotriva bisericii strămoșești, a preoților, călugărilor și monahiilor, caracterizate drept „armata neagră” de către sinistrul ministru Al. Drăghici într-un raport oficial către Gheorghiu-Dej. În acest context, rolul patriarhului de veșnică pomenire, Iustinian Marina, a fost imens, sfidând (atât cât a putut) organele de represiune și chiar și pe cele politice, speculând cu abilitate relația sa cu Dej (pe care l-a ajutat în drumul evadării).

Concluziile autorului sunt pertinente și ele sunt formulate în urma unor cercetări asidue în arhive și biblioteci: „cenzura comunistă n-a afectat nici conținutul și nici calitatea articolelor/studiilor de specialitate în revistele bisericești ortodoxe, decât cu unele excepții”. Așazisele compromisuri ale ierarhilor în pastorale („însemnarea unor pasaje ideologice specifice epocii”) au salvat revistele bisericești de la desființare, care s-au constituit într-o „oază de libertate” în peisajul publicistic contemporan.

Metodic, Silviu-Constantin Nedelcu aruncă, în primul capitol, o „privire generală asupra evoluției B.O.R.” între 1945-1989, oprindu-se asupra relației Bisericii cu statul din instituțiile oficiale: Ministerul Cultelor (1945-1957), transformat în Departamentul Cultelor (1957-1989), prin organele de represiune (securitatea și miliția), apoi despre patriarhul Iustinian Marina, legislația și organizarea B.O.R., învățământul teologic, editurile și tipografiile bisericești. În perioada postbelică, Sf. Sinod al B.O.R. a fost condus de patriarhii Nicodim Munteanu (1939-1948), Iustinian Marina (1948-1977), Justin Moisescu (1977-1986) și Teoctist Arăpașu (1986-2007). Primii trei ani (1945-1948) a fost o perioadă de tatonare, apoi s-a înființat un minister, școlile teologice au trecut de la stat la biserică, s-au dat legi pentru pensionarea ierarhilor și s-a încercat convingerea ierarhilor și clerului de necesitatea creării „omului nou”. Trebuie luat cu rezerve raportul final al Comisiei prezidențiale pentru analiza dictaturii comuniste din România (2006), pentru lipsă de obiectivitate totală; coordonatorul acestei comisii a fost Vladimir Tismăneanu, al cărui tată, Timensky, a fost alături de alți cominterniști trimiși de Stalin cu tancurile pentru a ne „băga” democrația în cap. Indignați, deținuții politici aflați în viață au alcătuit atunci, în 2006, o comisie similară, condusă de Ilie Tudor (tatăl lui Tudor Gheorghe), aceștia având dreptul moral (câștigat în pușcăriile comuniste) de a condamna comunismul și oamenii care l-au slujit.

Biserici au fost demolate, din păcate, nu numai în timpul comuniștilor; de pildă, pe locul unde azi este Universitatea din Craiova a fost Biserica „Sf. Nicolae”, unde a slujit Sfântul Calinic. Ea a fost demolată în jurul anului 1900 pentru construcția actualei clădiri. Date importante, despre rezistența ierarhilor se află în vol. Biserica Ortodoxă Română sub regimul comunist. 1945-1958, vol. 1, apărut în 2001 sub egida Institutului Național pentru Studiul Totalitarismului, condus de reputatul istoric Radu Ciuceanu, luptător antibolșevic în munți, fost deținut politic (a se vedea și Tudor Nedelcea, P.F. Teoctist sau rezistența prin credință din vol. Biserica în misiune. Patriarhia română la ceas aniversar, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., 2005).

În capitolul doi, Silviu-Constantin Nedelcu atacă frontal problematica presei ortodoxe în comunism; după un scurt istoric al presei ortodoxe, începând cu Vestitorul bisericesc (Buzău, 1839), sunt menționate revistele editate între 1945-1947, adică „108 publicații periodice religioase, dintre care 60 titluri editate de cultul ortodox, 19 de cultul romano-catolic și 29 de celelalte culte”, cum se precizează într-un document oficial. După această dată, unele reviste dispar („Candela”, „Duh și adevăr”, „Oastea Domnului”, „Calendarul creștinului”, „Renașterea”), altele au fost înființate, grație patriarhului Iustinian, unele chiar în diaspora.

Cenzura comunistă asupra presei și tiparului se instaurează în România prin decretul-lege nr. 364/2 mai 1945, dat de fostul rege Mihai, contrasemnat de ministrul Propagandei, Petre Constantinescu-Iași. Erau prevăzute pedepse aspre (amendă sau închisoare corecțională) pentru toți care vor nesocoti aceste dispoziții, adică „retragerea unor anumite publicațiuni periodice și neperiodice, reproduceri grafice și plastice, filme, discursuri, medalii și insgne metalice”. La Craiova, preotul-erudit Dumitru Bălașa, bibliotecar și secretarul revistei „Mitropolia Olteniei”, a ascuns aceste cărți în subsolul unor biserici, astupând, parțial, cu pământ ușile acestora. Când vremurile s-au mai calmat, a „dezgropat” aceste prețioase cărți și reviste.

Cercetând documente de primă importanță, autorul clasifică cenzura presei religioase în epoca comunistă în: 1) Cenzura instituțională (Ministerul/Departamentul Cultelor și Direcția generală a Presei și Tipăriturilor- D.G.P.T.); 2) Cenzura redacției (aplicată în cazul revistei „Bucium ortodox”); 3) Autocenzura efectuată de autori, clerici sau laici, care publicau în revistele bisericești. Tot o formă de cenzură era și controlul tirajului cărților și revistelor religioase și a cotelor de hârtie repartizate tipografiilor.

Epurarea cărților și revistelor, laice sau religioase, din biblioteci și librării era obligatorie, tipărindu-se în acest sens, după 1945, cataloage privind Publicații scoase din circulație. La o primă vedere, cele mai epurate cărți aparțineau savantului N. Iorga, care tipărise 1.250 de cărți și broșuri și 25.000 de studii și articole, conform statisticii întocmite de secretarul său particular, Barbu Theodorescu, precum și cele semnate de Eminescu, Poetul nostru național, permițându-i-se să apară în obsedantul deceniu doar poeziile „Viața” și „Împărat și proletar” (fără ultima strofă, acuzat că a scris Mortua est și nu Mortua vest?!).

Silviu-Constantin Nedelcu publică un tabel cu autorii și cărțile epurate, care ne surprinde. Erau scoase din biblioteci și librării spre a fi date la topit cărțile unor intelectuali de marcă: N. Steinhardt, Constantin Virgil Gheorghiu (autorul celebrului roman, Ora 25, ecranizat la Hollywood, cu Antonny Quinn și Virna Lissi), G.I. Ghia, mitropolitul basarabean Gurie Grosu (care l-a împiedicat pe fotul rege Carol II să între prin ușile împărătești, pentru că nu avea coroana pe cap și soție legitimă), Al. Lascarov Moldoveanu, mitropolitul Irineu Mihălcescu, Pimen Georgescu, episcopul Nicolae Popovici, patriarhul Miron Cristea (teza de doctorat despre Eminescu a fost tradusă abia în anii noștri), Barbu Theodorescu, pr. de. Dumitru Stăniloae. Despre părintele profesor D. Stăniloae depun o mărturie: în 1988, mitropolitul cărturar Nestor Vornicescu m-a rugat să mă ocup în secret de redactarea unui manuscris, Studii teologice (eram redactor la editura Scrisul Românesc). Regretatul mitropolit nu mi-a spus cine-i autorul, spre a nu se afla că manuscrisul aparținea pr. Stăniloae, pe care Departamentul Cultelor nu-l aprecia. După 1990, la solicitarea mea, părintele profesor (nu-i plăcea să i te adresezi cu „domnule academician”) a publicat la Scrisul Românesc din Craiova vol. Reflecții despre spiritualitatea poporului român, pe care am lansat-o, cu peripeții, la primul Târg Internațional de Carte de la Teatrul Național din București (1992).

Ultimul capitol, Presa ortodoxă în timpul Revoluției din decembrie 1989, este delicat și prea aproape de noi spre a ne obiectiva deplin sau de a putea cunoaște toate culisele politicii interne și (mai ales) internaționale. „Vestitorul Ortodoxiei Românești”, apărut în decembrie 1989, a publicat: Mesajul de adeziune al B.O.R., Apelul P.F. Teoctist către clerul și toți dreptcredincioșii din România și Indemn pastoral al P.F. Patriarh Teoctist. Iar cei care încă îl mai acuză pe marele patriarh Teoctist (care a avut trei întâlniri istorice cu Papa Ioan Paul al II-lea, cu origini românești, în ianuarie 1989, între 7-9 mai 1999 și 7-14 octombrie 2002) de semnarea acelei telegrame, trebuie să spunem că patriarhul a semnat-o ca președinte al Adunării Naționale Bisericești (în care două treimi erau laici, aprobați de Departamentul Cultelor), și nu ca patriarh al României și aceasta era uzanța obligatorie. Să ne aducem aminte pilda lui Iisus cu aruncatul pietrei în femeia căzută la pământ.

După o cercetare minuțioasă și obiectivă, concluzia lui Silviu-Constantin Nedelcu este pertinentă: „articolele și studiile publicate în revistele bisericești ortodoxe, cu mici excepții și eliminând pe cele cu caracter politic, rămân de neegalat până astăzi în teologia academică ortodoxă românească, prin calitatea conținutului acestora, întrucât au reușit să înșele, uneori, vigilența dublei cenzuri comuniste la care aceste publicații au fost supuse”. Altfel spus de universitarul bucureștean Marian Petcu: „autorul binemerită lauda noastră”.

PARTEA MEA DE CER

- Fragment -

Constantin GEANTĂ

- Te-ai dus şi tu, Bob! Adio, bătrâne amic! Cu tine, singurătatea îmi părea mai blândă. Acum împărăţia umbrelor este mai bogată, iar prezentul mai anodin, zice bărbatul care, aflat sub umbrar, priveşte o zgardă. Îşi duce mâna la frunte. Dar ce zi toridă! Dumnezeule mare! Ştergându-şi faţa, priveşte în depărtare.

- Mă trec mii de fiori, iar sudorile m-au năpădit.

Pe sub umbrarul aflat lângă izvorul cirstalin o adiere îi mângâie faţa.

- Bună, iubiţelule! Ce mai faci? O blondă superbă, într-o unduire misterioasă apare după un pom.

- Ela! Nu te-am mai văzut de o veşnicie!

- Acum, pentru că sunt aici, nu te bucuri?

- Cum să nu? Însă… devine trist, nu pot să uit faptul că m-ai părăsit cândva.

- E mult de-atunci.

- Ai dreptate, oftează el.

- Dar nu mai fii trist! Iată-mă, sunt lângă tine, am revenit pentru a ne retrăi viaţa!

Încearcă să o atingă, dar nu poate.

- De ce nu mă laşi să te îmbrăţişez?

- Pentru că sunt doar o umbră care, ca şi Euridice, trecând Styxul, m-am întors la cel care spunea cândva că mă iubeşte nespus.

- Ai dreptate, pustiul, cataclismul, eu, tu şi o lume care nu mai există decât prin visul meu!

- Nu mai fii trist, pentru că sunt cu tine şi pot rămâne oricât de mult doreşti!

- Oh, Doamne! Cât aş vrea să te pot uita! Dar ce mai contează?

Privind zgarda zice;

- Important este ca acum umbrele îmi cer socoteală.

- Pentru Bob a încetat suferinţa, dar nu are dreptul la neuitare.

Se aude un scheunat în depărtare.

- Oh, fiinţe care aţi fost cândva sub imperiul raţiunii, oare voi nu vă înşelaţi niciodată? Şi Bob îşi are dreptul la neuitare, pentru că fiinţele necuvântătoare îşi au un grai tainic al inimii pe care numai cei care le-au iubit îl pot înţelege.

- O fi cum zici tu, zice Ela, dar, oricum, noi avem mai mult decât ele acel drept.

- Oare, Niky te-a uitat?

- Niky este la fel ca şi mine, o umbră, iar noi nu putem exista decât dacă cineva ne strigă în noapte.

- Trecut şi viitor s-au metamorfozat într-un prezent perpetuu, iar voi, care până mai ieri eraţi „infernul", vă cereţi dreptul la neuitare. Sărmane umbre! Biete nume, care veţi pieri odată cu mine în noaptea finală, oare timpul se mai poate reîntoarce pentru voi?!

- Îţi cer prea mult? Atunci plec.

- Oh, nu, sigur că nu! Dar ce te grăbeşti? Te rog, rămâi, că doar…

- Am trăit clipe de neuitat, nu-i aşa?

- Sigur că da. Abia împlinisem douăzeci de ani când te-am cunoscut şi se părea că intrasem în graţiile lui Eros.

- Sau, cum spuneai tu adesea: „Cupidon, care mereu greşea ţinta, atunci…

-…m-a lovit drept în inimă". Dar, ce mult este de atunci! Parcă a trecut o veşnicie. Ştii, adesea, când revăd viaţa mea, mi se pare că seamănă cu amintirea unui vis.

- Şi eu fac parte din visul tău!

- O simplă adiere şi în prezentul vegetal avatarurile mi se metamorfozează prinzând contur.

El, atent la un scheunat în depărtare:

- Sărmanul Bob…

Niky, un brunet grizonat, înalt apare după o stâncă:

- Salut, bătrâne!

- Putea să lipsească martie din post?

- Zi cum vrei, completează Niky, dar cred că a sosit momentul să lăsăm de-o parte vechile neînţelegeri.

- Este adevărat că un timp am fost supărat, însă acum fii sigur că nu te mai urăsc.

- Mi se pare firesc. Cum ai putea să-ţi urăşti vechiul amic? zise Niky ironic.

-La fel cum şi tu ai putut să mi-o răpeşti pe Ela, zise el zâmbind.

- Nu el m-a răpit pe mine, ci eu l-am răpit pe el, adăugă Ela. Ce vrei? Mă cam plictisisem pentru că tu ,fiind mereu prea ocupat, nici nu mai aveai timp pentru mine.

- Munceam din greu, deoarece aş fi dorit pentru amândoi o viaţă mai bună. Astfel, fiind pe atunci un tânăr inginer, lucram la proiectul unei hidrocentrale, la proiectarea turbinei centrale, fapt pentru care noaptea îmi devenise zi, iar ziua mi se părea foarte scurtă, deoarece trebuia să predau operativ schiţele. Dar tu? Neîncrezătoare în munca mea şi nerăbdătoare din fire, nu ai ştiut atunci să aştepţi. Şi normal, deoarece te închinai Zeului Ban şi fiului său, Confortul Imediat.

- Ai dorit mult, ai visat, iar când te-ai trezit, ai rămas cu cenuşa viselor, adică singur.

- Te înşeli, pentru că atunci îl aveam pe Bob.

Sora, femeie de vreo 45 de ani, mărunţică, şatenă, cu un aer meditativ apare pe nesimţite.

- Pe Bob ţi l-am dăruit eu. Era de ziua ta, doream să-ţi fac o surpriză.

- Ai reuşit de minune.

- Dar Bob unde este? Pentru că numai el lipseşte de la masa umbrelor.

- Când am plecat, se odihnea puţin, pentru că era foarte obosit atunci când a venit la mine.

- Oare am să-l revăd?

- Fii sigur de asta. Dar te întreb, oare, dacă va sosi Bob, pe ei îi vei uita? Arată spre Ela şi Niky.

- Eşti ca întotdeauna, răutăcioasă, intervine Ela!

- Nu te impacienta. Doar el poate decide ce va face cu amintirile, pentru că, vrând-nevrând, cu toţii suntem proprietatea lui.

- Nu doresc să uit pe nimeni.

Scheunatul se transformă într-un urlet prelung.

- Singura ta certitudine este cabana. În mijlocul pădurii, lângă izvor, parcă ai fi Adam în Eden, adaugă Niky ironic.

- Mai degrabă Dante la poarta Infernului. Trăiesc pentru a ispăşi vina de a fi existat. Dar în Purgatoriu nu se întrevede nicio Beatrice care să mă conducă înspre Empireu, zice el.

- „Iubirea care mişcă sori şi stele" ţi-a fost refuzată din nou, de data aceasta se pare că… definitiv, adaugă Nyky.

- Niky, ar fi bine să nu uităm că existăm numai prin amintirea lui.

- Umbre cinice! Nu uitaţi că oricând, la a treia cântare a cocoşului, vă puteţi scufunda definitiv în Lethe!

- Din fericire, nu mai există niciun cocoş.

- Nu ne uita! Redă-ne dreptul la timpul netrăit!

- Nu-l voi uita în primul rând pe Bob, pe el îl voi auzi întotdeauna în susurul izvorului şi-l voi zări în adierea vântului printre frunze. Nici pe tine nu te voi uita, surioară, deoarece roua de pe florile dimineţii îmi va aminti de ochii tăi catifelaţi. Îi dau lacrimile.

Scheunatul devine tot mai puternic, iar din spate apare câinele.

- Nu mai plânge, iubitule, pentru că ţi-a sosit prietenul favorit.

E, lasă zgarda jos şi-l mângâie pe Bob, care se bucură.

- Mai ştii, bătrâne, alaltăieri, când am ajuns la acel pământ pustiu şi ars, unde ai început să scheauni atât de tare încât a trebuit să ne întoarcem? Câinele se bucură. Însă apoi devine grav?????, până seara ai devenit tot mai trist şi cu toate că te-am îngrijit cum am putut, ai scheunat un timp, iar ieri- dimineaţă, după ce aţipisem, m-am trezit şi te-am găsit mort. Îi dau lacrimile..

- Ce să-i faci? Asta a fost! Dar, oricum, nu mai eşti singur. Noi, sau cel puţin eu, te voi vizita de foarte multe ori, căci existăm numai prin amintirea ta. Acum Bob va trebui să te părăsească, zice sora.

- Adio, bătrâne! Ne vom revedea. Îl mângâie pe Bob.

- Bob, vino aici!

Câinele se bucură, scheaună, dă din coadă şi privind cu durere la fostul stăpân se îndepărtează. Sora îl mângâie, îi spune ceva, după care dispare.

- Iată-te din nou singur!

El, luând zgarda în mână, cu emfază:

- Sunt ultimul reprezentant al lui Homo Sapiens Sapiens, cel care până mai ieri hoinărea prin cosmos, clădea piramide, înălţa Capela Sixtină, compunea Simfonia a IX-a, picta – vesel sau trist – Guernica, pentru ca, apoi, obosit la Masa Tăcerii, să spună „O, rămâi clipă, ce frumoasă eşti!".

Niky aplaudând:

- Admirabil! Continuă, te rog!

- Sunt Ghilgameş sau Enkidu? Poate un sclav dintre acei care au înălţat Marele Zid Chinezesc.

- Iubitule, eşti singura noastră speranţă!

- Desigur, sunt ca şi voi, o umbră din miliardele care s-au perindat pe acest tărâm al deziluziei şi speranţei.

- Nu ne uita! zice sora.

- Aminteşte-ţi de serile când, mângâiaţi de razele lunii, ne plimbam pe aleile şerpuitoare pentru a ajunge la lacul nostru, zice Ela.

- Bătrâne, aminteşte-ţi de partidele noastre de şah în care, uitând de timpul care îşi mâna orele, ne trezeam în miez de noapte întrebându-ne: „Când Dumnezeu a trecut această zi?" Aminteşte-ţi de disputele noastre literare şi metafizice, de lungile noastre peregrinări când puneam lumea la cale şi nu uita nici chefurile noastre de pomină, adaugă Niky.

- Consemnează-ne în catastiful inimii tale şi astfel vom deveni nemuritori.

Dispar.

El, parcă trezindu-se din somn:

- Dar unde au dispărut cu toţii? Arşiţa asta mă omoară…

Punând mâna la frunte, zice:

- Parcă am febră. Dar ce mai contează? Într-o lume iraţională încerc să-mi păstrez conştiinţa identităţii. Sigur, surioară, nu te voi uita! Chiar dacă tu m-ai îndemnat să plec pentru a mă regăsi şi a dobândi liniştea după despărţirea de Ela. Nu aveai de unde să ştii că holocaustul nuclear ne va proiecta pe paliere diferite, iar balanţa existenţei va înclina tot mai mult înspre lumea umbrelor!

Privind zgarda:

- Unde eşti, Bob? Nu te mai zăresc nici lângă izvor, nici lângă cabană. Zaci la rădăcina copacului nostru, copacul la care de multe ori ne opream înainte de a ne cufunda în apele somnului pentru a păşi spre tărâmul viselor, priveam cerul pentru a ne încredinţa dorinţele stelelor. Dar cine sunt eu? Poate urmaşul lui Yoryck, adică un alt craniu rămas de la festinul viermilor. Hidos monstru, sacră depravare! Oare mai trăiesc, Niky, sau delirez într-o ultimă sforţare a conştiinţei, înainte de „Marea Trecere"? Pluralul morţii, naşterea. Dar pentru aceasta trebuie să fim doi. Însă Ela nu mai este. A murit de două ori, o dată când m-a părăsit, iar a doua oară cu lumea mea, care a pogorât în catacombele holocaustului nuclear. Eu sunt cel real sau doar o imagine deformată în oglinda unei realităţi pe care, din păcate, nu o mai pot percepe? De ce oare mă mai agăţ de viaţă? Poate pentru că Erosul nu a fost înghiţit definitiv de Thanatos. Oricum, fără Bob, de azi începe ieri, iar mâine se transformă în alaltăieri. Mă închin Zeului Niciodată .

SC Perfect ArgBuild SRL
• Construcții • Vânzări imobiliare
• Formare profesională
perfectargbuild@gmail.com

SC AS FORMARE SRL
• Furnizor de formare profesională
Râmnicu Vâlcea, str. Calea București, nr. 265G, județul Vâlcea, as.formare@gmail.com

ASOCIAȚIA SOCIOPROFESIONALĂ TSPR
• Furnizor de formare profesională și servicii sociale, Telefon: 0744658748

DISPĂRUT LA COTUL DONULUI

(O PAGINĂ UITATĂ DIN ISTORIA MILITARĂ A ROMÂNIEI)

Niculae RAVICI - TĂTĂRANU

Al doilea Război Mondial. Armata română, sub motivul eliberării teritoriilor românești răpite în urma ultimatumului sovietic, traversează Prutul. După eliberarea respectivelor teritorii trupele române nu se opresc și din ordinul mareșalului Antonescu avansează pe teritoriu sovietic. Ordinul a fost dat fără să se țină cont de lecțiile istoriei și de părerile factorilor de decizie din armată. De altfel în acea perioadă se aplica politica prin care cei care nu sunt de acord cu mareșalul, suportă consecințe sub forma destituirilor și chiar îndepărtării din armată (vezi cazul generalului Iacobici, scos din armată printr-o lege specială).

Coroane flori cruce-troiță monument eroi Cotul Donului- Mănăstirea Comana

Ca o consecință a acestei politici, armata română este antrenată în continuarea războiului, mii de militari (soldați, subofițeri, și ofițeri) participanți la marile bătălii de la Odesa, Cotul Donului, Stepa Calmucă și Stalingrad, fiind obligați să ia calea prizonieratului în cumplitele lagăre de muncă. Foarte puțini au rezistat condițiilor inumane din lagăre și s-au întors în țară. Alții și-au dat jertfa de sânge, căzând eroic în lupte. În bătălia de la Cotul Donului cu Armata Roșie, după ruperea frontului și încercuire conform datelor din literatură, din armata română și-au pierdut viața 15.566 de militari, 62.133 au fost răniți și 98.692 au fost declarați dispăruți.

Mănăstirea-Comana Giurgiu

Printre aceștia se numără și locotenentul de infanterie Ravici Roland care a căzut eroic în luptele de la Cotul Donului dintre armata română și cea sovietică. Rămășițele pământești nefiind găsite, ofițerul este declarat dispărut, conform legilor din acel timp și a fost declarat decedat numai după un an. Lasă în urma lui o soție tânără cu doi copii minori (o fată și un băiat). După pronunțarea decesului, ofițerul a fost avansat post mortem la gradul de căpitan.

Roland Ravici, fiul lui Vasile Ravici și al Henriettei s-a născut în 15 martie 1910. În perioada 21 aprilie 1928 - 01 iulie 1930 urmează cursurile Școlii Militare de ofițeri activi de Infanterie, iar în perioada 01 iulie 1930 – 01 aprilie 1936 este ofițer activ în Regimentul 21 Infanterie și Regimentul 68 Infanterie și apoi este elev la Școala pregătitoare de ofițeri și elev ofițer la Școala Superioară de Război. După absolvirea cursurilor funcționează ca ofițer în cadrul Regimentului 21 Infanterie și apoi ca ofițer de Stat Major în cadrul Marelui Cartier General. Din august 1942, activează pe front în cadrul Regimentului 9 Infanterie, iar în 29 octombrie 1942 cade pe câmpul de luptă la Cotul Donului.

Este decorat cu Ordinul Steaua României cu spade în gradul de cavaler cu panglica de „Virtutea Militară".

O VIAȚĂ DEDICATĂ SCRISULUI ȘI TIPARULUI DIN MOLDOVA ȘI ȚARA ROMÂNEASCĂ. DR. DORU BĂDĂRĂ

Dl. Doru Bădără s-a născut în orașul Brăila la 06 februarie 1949, părinți fiind Vasile Bădără și soția sa Elena. Școala elementară și medie le-a urmat în orașul natal și apoi s-a înscris la cursurile Facultății de Istorie a U niversității din București, secția de Istorie Medievală a României. După absolvirea facultății a fost pus la dispoziția Ministerului Învățământului șiapoi s-a angajat la Biblioteca Centrală Universitară din București, unde este salariat și acum.

În decursul timpului s-a specializat în domeniul ascrisului și tiparului din Moldova și Țara Românească, studiile sale făcând posibilă participarea sa la numeroase sesiuni de comunicări științifice. În urma studiilor au rezultat mai multe comunicări la aceste sesiuni și o bogată activitate publicistică concretizată atât în volume cât și numeroase articole publicate în diverse publicații periodice.

Menționăm că în anul 1999, comisia de examinare i-a acordat, în unanimitate, titlul de „Doctor în Istoria medie a României".

Bogata activitate publicistică a domnului Doru Bădără, șeful Biroului Bibliofilie și Manuscrise, din cadrul Bibliotecii Centrale Universitare „Carol I" din București, începută în anul 1980 este concretizată prin publicarea în volum de autor: Doru Bădără- „Tiparul românesc la sfârșitul secolului al XVI- lea și începutul secolului al XVIII- lea", Brăila, Editura Istros a Muzeului Brăilei, 1981, care constituie conținutul tezei sale de doctorat, lucrare pentru care i-a fost acordat Premiul Academiei, publicarea unui volum. În colaborare: „Analele Brăilei. Revistă de cultură regională", ediție îngrijită de prof. dr. Ionel Cândea și dr. Doru Bădără, Muzeul Brăilei, Editura Istros, 2004 - 2007, 3 volume, și a colaborat la realizarea altor cinci lucrări: „Antim Ivireanul și opera tipografică" - Arhimandrit Policarp Chițulescu (coord.), Doru Bădără, Ioan Marian Croitoru, Gabriela Dumitrescu, Ioana Fedorov, București, Editua Institutului Cultural Român, 2016. „Antim Ivireanu. Cuvânt și slovă pentru neamul românesc. Catalogul expoziției organizate de Biblioteca Centrală Universitară Carol I și Patriarhia Română, Biblioteca Sfântului Sinod" - sept. 2016 - Doru Bădără, Andrea Badea, Filica Drăghici, Alexandru Burcea, București, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I", 2016; „Macarie și urmașii săi, jumătate de mileniu de tipar românesc, expoziție organizată de Muzeul Național Cotroceni, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Centrală Universitară Carol I" (Catalog), București, Muzeul Național Cotroceni, 2008; „Relații romano - elvețiene. Bibliografie generală" - Adina Berciu-Drăghicescu (coord.), Șerban Șubă, Simona Șerban, Doru Bădără, Constanța Dumitrescu, Alina Oprea, colab. Silvia Tomescu, Laurențiu Stan, București, Editura Universității, 2011; „Șerban Cantacuzino, Antim Ivireanul și Neofit Cretanul - Promotori ai limbii române de cult" – culegere de studii semnate de : Eugen Munteanu, Doru Bădără, Tudor Teoteoi, Mihail Săsăușan, Gabriel Strempel, Gheorghe Chivu, Zamfira Mihai, Mihai Țipău, petre Sperlea, București, Biblioteca „Cuvântul Vieții" a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, 2013 și de publicarea a 60 de articole și note în diverse periodice și volume, a 6 prefețe, a 13 recenzii și a unui necrolog.

Policarp Chițulescu și Doru Bădără

O parte din articolele publicate sunt în prezent, greu accesibile cercetătorilor, mai ales dacă aceștia nu au acces la marile biblioteci, iar unele au văzut lumina tiparului în publicații locale, deci și mai greu accesubile.

Pentru aceasta, în anul 2019, în Editura Istros a Muzeului Brăilei Carol I a fost publicat un amplu volum care conține reproducerea celor 80 texte publicate de dl Bădără în periodice și volume, o parte din ele constituind inițial, comunicări la diverse sesiuni științifice, grupate în șapte categorii în funcție de tematică: 1. Istoria cărții și tiparului românesc (27 articole); 2. Bibliofilie (7 articole); 3. Manuscrise (2 articole); 4. Bibliologie (9 articole); 5. Studii brăilene (4 articole); 6. Varia (4 articole); 7. Note (7 articole).

De asemenea, au fost reproduse și textele prefețelor și a recenziilor publicate.

Reproducerea tuturor textelor a fost făcută integral, în grafia autorului și a fost însoțită de ilustrațiile aferente publicate.

Fără acestea de mai jos:

Este evident că în conținutul articolelor este reflectat nivelul cercetărilor, la data publicării acestora.

Trebuie să menționăm că la această vârstă, relativ înaintată, dl Bădără se ocupă în continuare cu studierea probelor legate de istoria scrisului, tiparului și cărții vechi și așteptăm în continuare noi materiale publicate de domnia sa în acest domeniu.

N. RAVICI

ION MICUȚ

EPIGRAME

Personalități

În Parlamentul românesc
Sunt marii demnitari de stat,
Dar am aflat cum se numesc,
Doar după ce i-au arestat.

Sărăcie onorantă

N-avem subvenții și salarii,
Dar nu e nimeni supărat,
Trăim precum parlamentarii,
Doar din furat.

Infailibila

Justiția nu ne-a-nșelat,
E ca mașina de spălat,
Îi curăță și-i apretează
Pe-aceia care guvernează.

Adulter scandalos

Pe soață-am prins-o cu Romeo
Și foarte rău m-a supărat,
Că faptul s-a desfășurat
Pe noua mea saltea Dormeo.

La întrecere cu racul

Degeaba dascălii insistă,
Că văd elevii partea tristă,
Cum urcă scara socială,
Destui ce au puțină școală.

O veste neașteptată

Chirurgu-a zis că soacra mea,
Avea ciroză la ficat
Și toți s-au ocupat de ea,
Dar, în final ... s-a vindecat.

Bucuros de pandemie

Orice ar spune mulți nebuni,
Carantinarea n-a fost grea,
Că în aceste două luni,
Mi-a fost soția, doar a mea.

Tehnica-i prioritară

Femeia, cu tăria stâncii,
Amorul iute îl începe,
Nu pentru că adoră pruncii,
Ci procedeul de-ai concepe.

Deșertul din trenul vieții

Demult, din anii tinereții,
Sperând iubirea să apară,
Ea s-a urcat în trenul vieții,
Ce n-a oprit în nicio gară.

Bucuros de pandemie

Orice ar spune mulți nebuni,
Carantinarea n-a fost grea,
Că în aceste două luni,
Mi-a fost soția, doar a mea.

Polul magnetic

De-l chemi la muncă pe Domide,
Nu vrea, că-i ger, căldură, vânt,
Dar se pornește cu avânt,
Atunci când crâșma se deschide.

În menghină

Îmi zice-amanta și suspină:
- Vreau blana-ceea din vitrină,
Iar de refuzi, devin prea rea
Și nu mai vezi blănița mea!

JOCUL UROBORUSULUI

(Interviu cu pictorul Traian Oancea)

Tania NICOLESCU

Pe la începutul anului 2017, pe când anul începuse să-și întredeschidă sfios, în coada sa de păun, mugurii ochilor săi primăvăratici, am avut ocazia de a participa la inaugurarea celei mai recente expoziții personale a pictorului Traian Oancea.

Intitulată de către autor "Trepte", aceasta cuprindea cca.180 de tablouri care ocupau în totalitate cele patru săli ale Muzeului de Artă tulcean. Încercând să mă țin departe de zarva veselă ce însoțește firesc – precum o odă a bucuriei – orice lansare artistică, mi-am pierdut pașii prin sălile alăturate, încercând să surprind atmosfera și emoția ce răzbătea dintre ramele înșirate pe simeze. Și treptat, pas după pas, am început să am impresia că nu pășesc prin sălile muzeului ci pe vechile străduțe înguste ale orașului, observând parcă pentru dată în prim plan, detaliile delicate a ceea ce, până atunci, îmi păruse a fi doar fundalul, decorul deseori nebăgat în seamă, pe lângă care, curgea nepăsătoare vâltoarea răului vieți; cotidianul.

Și pe măsură ce treceam de la un tablou la altul, mi se contura impresia că pictorul se străduise să analizeze separat, privind parcă printr-o lupă, fiecare dintre elementele ce până în acel moment, mie îmi apăruseră în fața ochilor doar ca un amalgam de culori, ca o mișcare agitată însoțită de zgomote ascuțite, până la țipăt. Acum, puteam "asculta", privind tablourile, liniștea grăitoare, puteam vedea mișcarea lină a luminii calde, ce se culcușea confortabil găsindu-și adăpost în materia anorganică a zidurilor, parcă insuflându-le viață și trezindule, pentru ca ele să poată apoi șopti oricui- pe tonul zecilor de glasuri care-au răsunat cândva - neștiutele sau demult uitatele lor povești.

Piatră, ziduri, străduțe șerpuind pe pante către fluviul ce se scurge leneș la poalele celor șapte coline, totul părând a fi în așteptarea a ceva încă nevăzut, neauzit, simțurilor mele.

Și am continuat să privesc siluetele fragile, chipurile cu trăsături ușor încordate, ce păreau a fi atente- asemenea mine – la o melodie nostalgică, până atunci neauzită, ce devenea tot mai clară, până când, gândul meu s-a limpezit și a prins un contur surprinzător, concluzionând: "cântecul timpului pe sfârșite!" Căci el era prezența până atunci nevăzută și neauzită, prezență de care, doar pe măsură ce puținii ani cu care suntem dăruiți se scurg fără a se mai putea întoarce vreodată, devenim tot mai conștienți.

„Totuși...- a mormăit înciudat gândul, în timp ce continuam să privesc – timpul nu are început și nu are nici sfârșit. Doar noi, doar... lumea noastră...în timp ce el, cel numit din vechime Uroborus, se tot rotește ca într-un joc în cerc și devorându-și coada, adică vechiul timp, vechea lume, o metabolizează și se regenerează, reîntrupându-se într-o nouă creație a sa, un nou timp și o nouă lume, în ființa căreia totuși, glasul sângelui vechii lumi, nicicând nu va fi adormit..."

Tania Nicolescu: - V-ați intitulat ultima dumneavoastră expoziție personală, care a cuprins un numar de 180 de tablouri, „Trepte". De ce?

Traian Oancea: - Expoziția ,,Trepte" își propune să reprezinte evoluția artistică pe parcursul celor 40 și ceva de ani de creație. Ea cuprinde lucrări din timpul liceului, a facultății, a experimentelor cromatice din ultimii ani. Expoziția are două componente, o secțiune de grafică care cuprinde tușuri, laviuri, gravură metal reprezentând portrete ale contemporanilor, compoziții cu personaje și peisaje. Secțiunea de pictură abordează tehnicile- pictură în ulei, tempera cu ou și acrilic iar tematica variază de la peisaje, portrete și compoziții cu personaje. Expoziția are un caracter retrospectiv la împlinirea celor 60 de ani și, în același timp, anunță direcțiile viitoare de creație.

T.N.:- Ce reprezintă pictura pentru dumneavoastră?

T.O.:- Este un mod de cunoaștere a universului prin acest dat pe care mi l-a dat Dumnezeu. La un moment dat, nu mai este chiar o profesie ci un mod de a trăi viața. Sunt momente când pictez și când nu mai aud muzica – pun de obicei muzică, când pictez – atuncea sunt rupt de realitate, atunci pictez cu adevărat, căci las deschisă percepția periferică, las să pătrundă acea inspirație cum se zice, dar de fapt este o acordare la univers... dar acestea, sunt clipe rare.

T.N.:- Cum a început pasiunea pentru pictură? Când ați ales să deveniți pictor?

T.O.: - De copil am pictat, am avut noroc să mă întâlnesc cu profesori interesanți din Tulcea, profesori de pictură. L-am cunoscut pe Constantin Găvenea pe care l-am admirat și mi-a dat sfaturi, pe Ștefan Găvenea care mi-a fost profesor la Școala 3 iar la Școala de muzică și arte plastice- cum se spunea pe atunci- l-am avut profesor pe Știrbu Ștefan și pe Bratfanov, cu care făceam istoria artelor și cu dumnealui am făcut primele reproduceri după mari maeștri. Într-un fel mi-a făcut intrarea în universul acesta al artei. Nu proveneam dintr-o familie cu tradiții culturale. Apoi, am urmat Liceul de artă din Constanța unde m-am specializat și am avut parte de contactul cu artiști care proveneau din școala lui Ciucurencu Mătăsăreanu Mărgărit... apoi am cochetat cu arhitectura – era un liceu de artă cu profil real – și la arhitectură se dădea admitere și la matematică, dar faptul că aveam niște dioptrii foarte mari m-a speriat și cum medicul mi-a spus că va fi foarte greu, așa că am dat la pictură. Însă în primul an nu am intrat, se intra foarte greu, dar în anul următor în anul cu cutremurul – a fost o trăire foarte intensă – am reușit. Erau pe atunci doar nouă locuri și se intra foarte greu. La Institutul de arte plastice am avut noroc de un profesor - Cilievici – din școala lui Ciucurencu, unul dintre puținii care au înțeles bine teoria artei și ceea ce a făcut Ciucurencu. Au apărut după Ciucurencu mulți epigoni, care-l copiau, ceea ce nu-i corect. Cilievici a înțeles asta, ne-a deschis ochii, ne-a îndrumat, însă cei patru ani mi-au dat senzația că au fost prea puțini, deși am lucrat și am studiat foarte mult, pictură, grafică.

T.N.: - Ce credeți, locul natal, vă influențează în vreun fel, pictura?

T.O.: - Tulcea, să spunem așa, sensibilizează culoarea. Toți pictorii care s-au născut în Tulcea și elevii pe care i-am avut la Școala de artă, sunt foarte sensibili în cromatică, mai puțin în formă și-n desen. Lumina de-aici din Tulcea, faptul că există Dunărea, intersecția asta dintre dealuri unde este aspru și cu Dunărea, creează o chestie deosebită. De aceea Ciucurencu este unul din pictorii cei mai extraordinari ai României, prin puterea cromatică a lucrărilor sale care parcă vibrează. Am fost la Topalu o localitate de lângă Constanța – fac o paranteză – este un muzeu extraordinar, unde un doctor, Vintilă, a donat muzeului toate lucrările pe care le-a achiziționat el din arta românească interbelică de mare calitate: Aman, Șirato, Paladi, Tonitza, Stefan Dumitrescu, Ghiață și printre ele și două lucrări de Ciucurencu. Ei, când intri în sala în care sunt lucrările lui, sunt ca două faruri, strălucesc, sunt curate, sunt proaspete. De asta Tulcea își pune amprenta asupra percepției noastre. Iar în anii 90 și ceva 2000, elevii noștri erau printre primii elevi la Facultatea de artă și erau renumiți prin cromatica lor.

T.N.: - Apropò de culoare, nu ați observat că de când s-au construit în Tulcea Alumina, Tremagul, lumina s-a mai schimbat față de cum era înainte, atât de transparentă, așa, ca un cristal?

T.O.: - A, da, și eu am observat că în ultimii ani, ultimii doi ani, lumina s-a schimbat. S-a schimbat ceva în atmosferă, contrastul este foarte puternic, chiar deranjant, nu mai poți picta în natură, decât atunci când lumina este puțin voalată, altfel, nu se mai observă culorile.

T.N.:- Dacă ar fi să pictați prima imagine pe care vi-o amintiți din copilărie, cum ar arăta tabloul?

T.O.:- Prima mea amintire datează de la vârsta de doi ani, Aici. a fost casa bătrânească a bunicilor și la doi ani eram bolnav de vărsat de vânt, iar mama era bolnavă, internată la București și de mine avea grijă o mătușă. Eram atât de bolnav, încât la un moment dat, am avut impresia că mă văd de sus, așa cum stăteam în patul acela, chiar în camera asta... era un pat cu tăblii negre, maronii, era o atmosferă închisă, o cameră sobră și eu, acolo... Asta-i prima amintire pe care o am. Dar am avut o copilărie interesantă. În cartierul acesta am copilărit. Iar cu pictura, cred că l-am moștenit pe tata, care era un talent nativ, însă în anii aceia- prin 40- nu a putut să se dezvolte. El îmi mai arăta cum să desenez. Eu până la șapte ani nu am văzut bine. Abia atunci mi s-a descoperit deficiența. Aveam o hipermetropie cu plus șapte. M-au dus odată la aeroport să văd avionul, dar eu nu puteam să-l văd. Abia la șapte ani, educatoarea i-a spus mamei că eu mă aplecam tare mult când desenam și atunci m-au dus la doctor.

T.N.: - Deficiența de care sufereați, v-a afectat în vreun fel relațiile cu cei din jur?

T.O.: - Defectul de vedere m-a făcut să fiu mai retras, mai introvertit, m-am apropiat de lumea cărților. Contactul cu albumele de pictură, cu cărțile despre artă, cu Muzeul de artă din Constanța și Galeria de artă a acestui oraș m-au format în anii de liceu iar în București frecventarea aproape zilnică a Muzeului

Național de Artă, a Muzeului Colecțiilor și a Galeriilor de Artă mi-a deschis noi orizonturi în arta modernă. Un factor important l-a constitut frecventarea anticariatelor, locuri în care întâlneam cărți deosebite din arta universală, stampe și reproduceri de bună calitate. Un episod interesant din studenție mi s-a întâmplat în timp ce stăteam la o coadă foarte mare, pe mai multe rânduri, în exteriorul librăriei Crețulescu, pe 7 noiembrie, când era Ziua Cărții Rusești. În momentul când mai aveam puțin să intru în sfârșit în librărie și să vad ce albume și cărți deosebite de literatură rusă voi găsi, mulțimea adunată s-a împins și s-a auzit un scrâșnet puternic .Instinctiv ne-am dat un pas latera. În clipa următoare vitrina uriașă a magazinului s-a spart în mii de cioburi. Plecând spre casă am simțit cum îmi curge sânge pe picior și am constatat ca aveam o tăietură dar, din cauza adrenalinei, nu simțisem nici o durere. Acest incident m-a oprit să mai intru în librărie câteva săptămâni. Nu cred că tinerii din ziua de azi ar înțelege pasiunea pe care o nutreau cei din generația mea pentru carte, refugiul pe care îl găseam în literatură, muzică și artă.

T.N.: - Și care a fost impactul pe care l-a avut corectarea deficitului vizual. Care a fost impresia pe care v-a făcut-o noua imagine a lumii?

T.O.:- Când veneam de la doctorul Cerchez- îmi punea atropină – abia atunci am văzut lumea altfel. Era iarnă și era zăpada aceea... să spunem de un orange deschis și umbrele albastre. De atunci s-a creat acel complementar pe care îl am în pictură și acum, ca mod de exprimare

T.N.:- Cum arată o ziua unui artist plastic? Există perioade ale zilei, săptămânii, anului, mai creative, care vă inspiră mai mult?

T.O.: - Nu lucrez zilnic, n-am acea obișnuință. Îi admir pe cei ce pot face asta, dar eu nu pot. De obicei dimineața, mai citesc, fac altceva, dar după-amiază, intervine o stare de calm și atunci pictez. Doar când am ceva de pictat rapid, fac un efort. Și de obicei, când pictez, ascult muzică.

T.N.: - Care sunt gamele cromatice pe care le preferați și de ce?

T.O.: - Depinde de etapele de creație. La început, a fost contrastul complementarelor, în care culorile erau puternice. Când ești tânăr, ai curajul de a rupe, de a încălca regulile și a descoperi, de a crea tu altele, noi. Cu vremea, devii mai subtil. Culorile încep să exprime altceva, încerci să nu mai exprimi natura, ci mai degrabă exprimi ceea ce simți prin culoare și atunci apar, să spunem, armonii noi. Culorile nu mai exprimă realitatea; ci mai degrabă, exprimă starea. Cred că spre asta se merge, spre sinteză.

T.N.: - Am observat că în tablourile dumneavoastră o preocupare pentru redarea/ imortalizarea vechiului oraș, cu zidurile caselor sale bătrânești pe care dansează umbrele, cu ulicioarele care se dau de-a dura de pe colinele pe care s-a cocoțat orașul...

T.O.: - Orașul, când eram copil, încă nu avea dărâmat centrul și existau casele acelea cu specific balcanic. Nu-mi amintesc

de bazarul de sub coloane, pe atunci eram prea mic. Eu am amintiri emoționale, nu-mi amintesc de ele fizic, ci doar de starea pe care o aveam atunci. Mi-amintesc de un aprozar din zona numită "umbrelute", unde era o berărie cu havuz interior și noi, copiii, ne jucam în jurul lui cât timp adulții stăteau la bere. Puțin lateral – cam în centru - era un magazin unde se vindea zarzavat și pe fereastră curgea apa. Era o senzație extraordinară să vezi cum apare printre șiroaiele de apă ce se scurg, verdele viu al legumelor. Mi-amintesc și de noroaiele pe care le-am văzut când Tulcea veche era dărâmată și se construiau blocurile. Dar senzația cea mai vie, o păstrez din perioada liceului, când pictam în natură. Luam șevaletul și cu nonșalanță mă instalam pe malul Dunării unde pictam vapoarele, faleza și în spatele meu se opreau oamenii care veneau de la gară. Era pe la prânz, veneau oamenii de la București. N-aveam niciun complex pe atunci. Și am picat pe străzi, am făcut acuarele... Acum n-aș mai putea picta dacă stă cineva în spatele meu. Tulcea era un oraș foarte interesant – și-acuma a mai rămas ceva din el – în care au pictat mulți artiști mari ai României, dar din păcate și-a cam pierdut specificul și-acum... noi pictorii, mai căutăm câte ceva din ce-a fost.

T.N.: - În ce privește desenarea, pictarea figurii umane, s-ar putea spune că aceasta este o provocare mai mare decât de a reda peisajele sau obiectele?

T.O.: - Ceea ce exprimăm, are aceleași legi de exprimare și-n peisaj, și-n compoziție, natură statică sau portret. Portretele mi se par mai puternice decât un peisaj. Într-adevăr, figura umană exprimă sentimente și trăim mai intens atunci când le vedem. Peisajul duce către lirism, pe când un portret poate fi și dramatic. M-a preocupat portretul oamenilor în vârstă, mă pasionează trecerea timpului asupra oamenilor și a obiectelor. Dacă merg undeva, caut o casă dărâmată, vreau să observ cum a trecut timpul peste ea. Portretul unor oameni tineri este interesant, dar la vârstnici nu se mai trișează, rămâne așa cum este. Așa a trecut timpul, așa am trăit eu, ăsta sunt eu... pe când tinerii, vor să mascheze puțin.

T.N.: - Este portretul o reprezentare exactă a figurii umane, sau este rezultatul unei treceri printr-un filtru propriu al chipului persoanei pictate?

T.O.: - Noi pictăm de obicei... pot să afirm că ne pictăm autoportretul în portretele celelalte, adică avem tendința de a picta chiar trăsăturile noastre, în figurile pe care le întâlnim. Bineînțeles că și cel care-ți pozează este foarte important. Ca să-l poți picta pe cineva și mai ales să-ți pozeze, pentru mine cel puțin, trebuie să se creeze o stare de comuniune între noi, să înțeleg cum este. Nu poți să pictezi pe oricine; poate că nu vrea nici el să se exprime să se arate cum este și-atuncea, sunt puține portrete care-ți ies, ca să spunem așa. A, să le faci doar așa, frumușele, ei.... E o meserie grea, nu e ușoară. Te consumă psihic foarte mult și chiar și fizic. Dacă nu ești într-o formă fizică bună, nu poți să pictezi. Cel puțin în ce mă privește. Sunt zile când, dacă sunt bolnav, nu merge, nu pot. Dar, satisfacția o ai din reacția celor din jurul tău. Căci nu pictăm doar pentru noi. Pictăm și pentru ceilalți. Dar eu simt că în clipa de față, arta vizuală, nu mai este apreciată în această perioadă de criză culturală, pentru că este totuși o criză. Simți că... nu că nu ești înțeles sau apreciat, dar simți că societatea nu are nevoie de tine. Mă gândeam la munca unui medic, al cărei rezultat îl vezi - că îl face bine pe un om - și parcă tind să mă întreb dacă nu cumva mi-am pierdut timpul în viața asta, în loc să fac ceva util, cu toate că știu că arta este poate singura formă pe care omenirea o lasă în urmă. O uzină dispare, o clădire dispare, dar o muzică, o pictură, rămân. Mă uit la modul de percepere a nudului. Au fost perioade în cultură când a picta un nud, era ceva firesc, femeile erau goale, dar nu era nici o jenă. Era firesc. În clipa de față, am impresia că am devenit pudibonzi, suntem crispați când vedem un personaj gol, și îl judecăm pe cel care-l pictează. Asta ține de educație, și nu de educația din

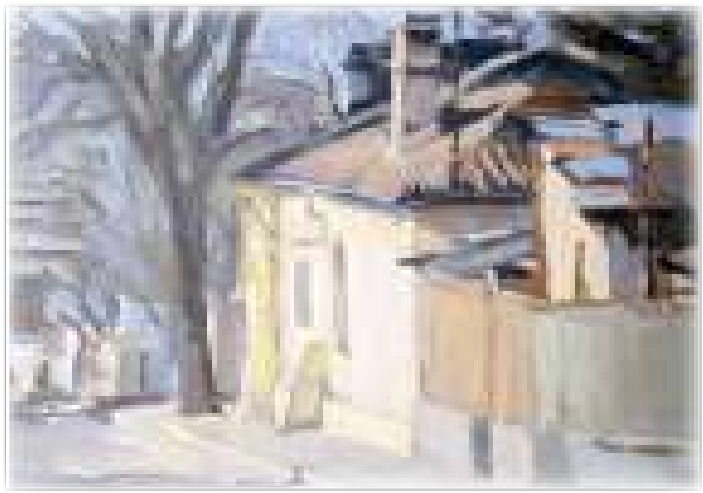

familie, ci a culturii pe care o are acea persoană. Au fost perioade extraordinare în artă. Să știți că în perioada comunistă, noi am fost liberi. Interior. Noi am fost liberi să pictăm ce vrem. Nu ne-a pus nimeni să-l pictăm pe Ceaușescu, deși au fost și unii care l-au pictat, dar asta era alegerea fiecăruia. Dar aveam acea libertate de a mă exprima cum vreau. A, că nu m-a băgat într-o expoziție, dar poate că lucrarea nu era destul de bună din punct de vedere plastic, nu al subiectului. M-au pasionat clădirile astea și chiar halele industriale. Am o lucrare cu șantierul naval. Mi s-a părut extraordinar de interesant; omul este atât de mic, dar face atâtea lucruri extraordinare. Dar aceste lucruri le-au pictat și olandezii, când au picat acele catedralele. Consider că în perioada actuală, posibilitățile de informare și exprimare sunt deosebite. Există mereu ceva nou în exprimarea prin culoare, prin desen, dar... Eu am contact cu tinerii și din păcate, observ că au un alt mod de a înțelege lumea. Greu să se apropie de noi. Nu vedeți, la vernisajele noastre, vin mereu aceiași oameni, rar tinerii.

N.T.: - Ce anume credeți că i-a făcut să se îndepărteze de artă?

T.O.: - Cred că accesul acesta al lor la informație, superficial, doar cu telefoanele, internetul, îi face să nu se mai apropie de adevăratele valori ale culturii și de aceea apar rupturi, discrepanțe. Dar am totuși încredere că arta nu va dispărea, sunt doar perioade și perioade. Pentru tineri, mai ales pentru cei ce vor să se exprime prin artă, acum este o perioadă foarte grea, ei simt că lumea nu mai are nevoie de ei și atunci, copii buni pe care i-am cunoscut, copii cu talent nativ extraordinar, s-au îndepărtat, caută ceva în care să se poată realiza – spun ei și-atunci se pierd. Se pierd foarte multe valori. Își dau seama că prin artă nu se pot realiza material.

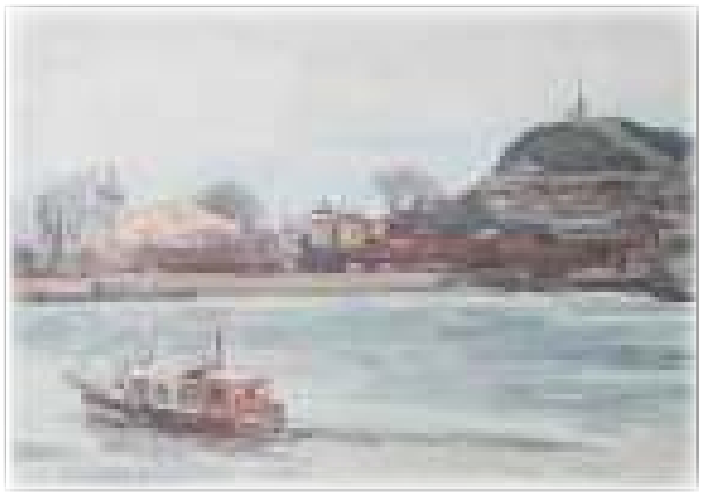

N.T.: - S-ar putea afirma că îndepărtarea tinerilor de artă, ar ține și de o devalorizare socială - desigur, nu fățișă, ci indirectă, prin pârghiile financiare - a culturii, a artei și-a oamenilor săi? Și când spun aceasta, mă refer la modul în care sunt salarizați/susținuți finaciar, oamenii de cultură.

T.O.: - În momentul de față trecem printr-o criză culturală și de valori care îi îndepărtează pe tineri de arta adevărată. Aceasta se datorează lipsei de educație profundă, superficialitate în abordarea valorilor intelectuale și faptului că în momentele de criză arta este marginalizată. Nu știu câți pictori s-au îmbogățit din artă, am fost nevoiți să ne luăm slujbe care ne-au consumat mare parte din energia creatoare, cu toate acestea nu am încetat să lucrăm, să evoluăm și să expunem deoarece există Chemarea.

T.N.: - Ați lucrat ca profesor la Liceul de artă? Ați avut satisfacții aici?

T.O.: – Da, încă mai lucrez ca profesor la Liceul de artă. Deși, eu nu mi-am dorit să fiu profesor, vă spun singur. Când am terminat facultatea în 1981, toți ne doream să fim independenți, nu să lucrăm undeva. Din păcate, în 81 s-au închis orașele mari și nu mai puteai să iei repartiție în orașele importante, deși și-ar fi dorit cu toții să ajungă acolo, pentru că erau centre culturale și considerau că ar fi putut să se realizeze. Așa că am luat post la Tulcea, la Cooperativa Delta – era o chestie ciudată - și abia mai târziu la liceul de artă. De ce am ales Tulcea deși aveam o medie foarte mare și am terminat al doilea pe țară? Puteam să iau, dacă nu Bucureștiul, măcar Urziceniul, de unde era mai ușor să te transferi. Dar cunoșteam ce se întâmplă la Tulcea, îi admiram pe Bratfanov, pe Barău, pe Găvenea, care m-au primit bine, în rândul lor. Am făcut liceul la Constanța, facultatea la București și am vrut să văd și cum este și acasă. Asta a fost karma mea.

T.N.:- De ce v-ați transferat la liceu, cu toate că nu v-ați dorit să fiți profesor?

T.O.: – Pentru că de la Coopeativa Delta mi-am dat demisia; și-așa, voiau să mă dea afară pentru că nu am vrut să merg la cules de porumb în loc să-mi țin orele cu elevii ce-și plătiseră taxa. Așa că o perioadă nu am avut serviciu. Prin 1984 m-am întâlnit cu un director de la Școala 11 și am găsit un post de profesor de de-

sen, unde am lucrat până în 1991, când m-am transferat la liceul de artă. Aici, am găsit- mai ales în primii ani- copii pasionați, copii care acum sunt absolvenți de facultăți de artă, sunt pictori, profesori, lucrează în cercetare de artă, la muzeu... Consider că rolul Liceului de artă este foarte important în a găsi și șlefui talentul acestor copii pasionați de artă, care altfel, s-ar fi pierdut. Acum însă, din păcate, la Liceul de artă, nu vin așa de mulți copii pasionați, poate pentru că simt că societatea nu mai are nevoie de artă.

T.N.: - Care este după părerea dumneavoastră, partea cea mai frumoasă a meseriei de pictor?

T.O.: - Meseria de pictor este grea. Atunci când ești în fața unei pânze goale simți că ai o mare responsabilitate, te cuprinde panica, trebuie să o depășești, apoi, linie cu linie, pată lângă pată, se naște lucrarea. Uneori ești mulțumit de rezultat, alteori, nu. Satisfacția o ai atunci când cel care privește lucrarea este sincer în apreciere și ai impresia că ți-a înțeles demersul.

T.N.: - Dacă ar fi să vă alegeți din nou o meserie, ați alege, sau nu, din nou pictura?

T.O.: -Da. Dacă aș fi un tânăr care să-și aleagă meseria aș alege din domeniul artelor vizuale pictura, grafica sau sculptura. Consider că așa pot să-mi exprim trăirile, prin valorificarea talantului care mi-a fost dăruit de Dumnezeu.

T.N.: - Față de perioadele anterioare, pe care le-ați cunoscut, credeți că oamenii sunt mai apropiați de artă sau dimpotrivă, par să se fi îndepărtat de ea? Care ar fi motivele și care sunt consecințele?

T.O.: - În această perioadă de criză a adevăratelor valori, a modelelor de urmat în viață, oamenii s-au îndepărtat de artă, fiind atrași de manifestările ușor accesibile, aceasta și datorită educației superficiale. Acest fapt duce la o sărăcire a trăirilor, chiar la o involuție spirituală. Am speranța că este o perioadă trecătoare, cred că tinerii vor fi capabili să depășească această criză și să se întoarcă către adevăratele valori, astfel încât arta să devină o componentă importantă a vieții lor.

REVISTĂ DE CULTURĂ TRIMESTRIALĂ
produsă de
Asociația ECOSTAR 21, Editura INTOL - PRESS, și SC TINCONT SRL

Editor șef: Petre CICHIRDAN
Director: Mircea VASII
Redactor șef: Bogdan CICHIRDAN
Director marketing: Ligia NICOLESCU
Secretar de redacție: Felix SIMA
Tehnoredactare: Ana-Maria LAZĂR
Corector: Tina CICHIRDAN
Seniori editori: Veniamin MICLE
Constantin ZĂRNESCU
Mihai SPORIȘ
Publiciști (inlusiv autori foto):
Marian PĂTRAȘCU
Simona Maria KIS
Tanța TĂNĂSESCU
Gheorghe PANTELIMON
Paulian BUICESCU
Emil MANZUR
Vasian MIRCESCU
Gheorghe SPORIȘ
Ligia NICOLESCU
Redacția: Calea lui Traian 169, bl. 5, sc. E, ap. 3
Tel./Fax: 0250.736615, 0350.401254, 0746.029824
E-mail: cichirdan@yahoo.com
Website: www.cichirdan.ro; www.culturaarsmundi.ro
ISSN: 2285 - 6919
ISSN-L: 2285 - 6919
Preț: 3 lei

NOTĂ: Întreaga responsabilitate a conținutului articolelor revine autorilor. Articolele, grafica, fotografiile nesemnate aparțin editorului. Revista apare sub incidența Legii 186/2003.

Tipărit la Prodcom Tg. Jiu și PDF în http://www.culturaarsmundi.ro, 24 septembrie 2020